

ZO WIJD DE WERELD STREKT

MARINEBLAD

KVMO

1883 | 2026

LITTORAL RAIDING FORCE

SPECIAL
Korps Mariniers

4

2026

JAARGANG 136

→ Foto: Korps Mariniers

Met de blik naar voren

Voor u ligt het laatste themanummer van het *Marineblad* in een reeks die we gestart zijn vanwege het 140-jarig bestaan van ons verenigingsorgaan. Dit keer een nummer gewijd aan het Korps Mariniers, de zeesoldaten verbonden aan de marine sinds 1665. In deze bijzondere editie presenteert de Groepscommandant Operationele Eenheden Mariniers de transitie naar een Littoral Raiding Force en het analytisch raamwerk dat hieraan ten grondslag ligt. Nu we met deze editie het 140-jarig bestaan van het *Marineblad* afsluiten, is het goed om de blik naar voren te richten. Ik doe dat meteen iets verder in de toekomst.

Het duurt namelijk nog even, maar in 2033 bestaat de Koninklijke Vereniging van Marineofficieren 150 jaar. Uiteraard gaan we dat tegen die tijd op gepaste manier vieren. De vraag is misschien waarom ik u hier nu al mee lastig val. Tijdens de ledenvergadering van 17 juni jl. hebben wij als bestuur de visie 'KVMO 2033' gepresenteerd. De KVMO is nu een gezonde en relevante vereniging. Dat koesteren we en willen we behouden, zodat de vereniging ook na 2033 nog steeds gezond is en een relevante bijdrage levert.

In Den Helder zijn tijdens de ALV onze speerpunten gepresenteerd. Deze liggen in lijn met de hoofddoelstellingen van de vereniging. Collectieve en individuele belangenbehartiging organiseren we via de koepel Professionals Defensie (ProDef), uiteraard met een stevige en geborgde inbreng van de KVMO. Die lijn zetten we voort. Het aanjagen van het maritieme denken en het bijdragen aan een op haar taken berekende zeemacht gaan we komende jaren verder verdiepen. Een voorbeeld daarvan, is de aangepaste leeropdracht van de KVMO-leerstool. Deze positie aan de Universiteit Leiden zal nu meer maritiem strategische onderwerpen belichten. Ik ben dan ook buitengewoon trots dat KTZ dr. Roy de Ruiter (NLDA/FMW) de leerstoel voor de komende jaren gaat invullen.

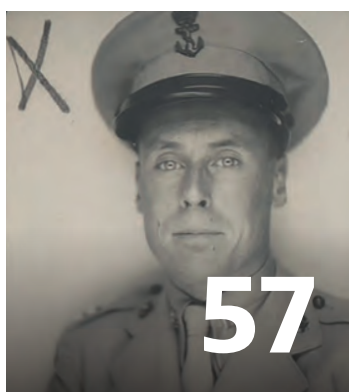
Ook gaan we andere activiteiten verder verdiepen. Om dat mogelijk te maken overwegen we afscheid te nemen van de regio-indeling, zoals we die nu kennen, en daarvoor in de plaats een meer thematische indeling van de vereniging te creëren, waarbij de nadruk komt te liggen op het ontplooiën van de KVMO-doelstellingen. Bijvoorbeeld een werkgroep Maritiem Denken, een werkgroep Arbeidsvoorwaarden, Rechtspositie en Personeel. Deze zullen naast de huidige werkgroepen bestaan. Op die manier proberen we beter invulling te geven aan de beroepsvereniging. Komend jaar bereiden we eventuele statutenwijzigingen en aanpassingen aan het huishoudelijk reglement voor, teneinde deze volgend jaar tijdens de ALV aan u voor te leggen. Ik zie u dan ook graag op die ledenvergadering.

Wellicht vindt u het interessant mee te denken en te werken aan deze veranderingen. Wij zijn altijd op zoek naar vrijwilligers voor een bestuursfunctie. Schroom niet om contact op te nemen via voorzitter@kvmo.nl. Dan kunnen we altijd een kop koffie drinken en van gedachten wisselen. Maar nu eerst met een kop koffie bijlezen over de ontwikkelingen bij het Korps Mariniers.

KLTZ (LD) J.L. ten Berg
Voorzitter KVMO

■ **Het aanjagen van het maritieme denken en het bijdragen aan een op haar taken berekende zeemacht gaan we komende jaren verder verdiepen.**

Inhoud

→ Coverfoto: Korps Mariniers

08 Van Expeditionary Amphib naar Specialized Advance

LTKOLMARNS J. Abma

14 De harde realiteit van voortzettingsvermogen

LTKOLMARNS J. Abma

22 Opleiden en trainen voor Hoofdtak 1: een monsterklus

Werkgroep Opleiden & Trainen

28 Data en AI in dienst van gevechtskracht

M.E. Dijkman, MAJMARNS H.J. Duijster & KAPTMARNS M. van Lis

36 De geneeskundige behandel- en afvoerketen

KLTZ (AR) R. Joosten

44 Van Vlissingen naar Kamp Nieuw-Milligen

LTKOLMARNS G.J. van den Dam

50 Tri-marines: vertrouwde en interoperabele partners op het slagveld

LTKOLMARNS J. Abma

EN VERDER

02 Voorwoord voorzitter KVMO

06 Voorwoord GCOEM

13 Cartoon

21 Gastcolumn SGTAO Maartje Mulder

35 Column Jörg Noll

56 Winactie Het Marine Boek

57 Genezen in tijden van oorlog

60 KVMO leerstoel: interview met KTZ dr. Roy de Ruiter

62 Signalementen

63 Verenigingsnieuws

Marineblad is een uitgave van de Koninklijke Vereniging van Marineofficieren

De KVMO maakt deel uit van

Colofon

ISSN: 0025-3340

Hoofredactie:
KLTZ (LD) J.L. ten Berg
C.B. Naafs

Eindredactie
C.B. Naafs

Artikelencommissie

KTZ Y.A. van Beusekom, drs. A.A. Bon,
LTZ1 (TD) ir. J.M.T. Bongartz,
KTZ (LD) mr. dr. M.D. Fink, KLTZ (TD)
dr. ir. W.L. van Norden EMSD,
dr. A.J. van der Peet

Medewerkers:

Chef Staf GCOEM LTKOLMARNS
A.M.R. van Dijk MSc
dr. J.E. Noll,
KLTZ (TD) b.d. H. Boomstra (cartoon)

Adres redactie
Koninginnegracht 19
2514 AB Den Haag
Tel. 070-383 95 04

marineblad@kvmo.nl
www.marineblad.nl

Vormgeving
www.frankdewit.nl

Drukwerk
Wilco
Vanadiumweg 8
3812 PZ Amersfoort

Abonnementen

Voor leden van de KVMO is het Marineblad gratis. Informatie over het lidmaatschap van de KVMO staat op: **www.kvmo.nl** onder 'FAQ'. Niet-leden betalen € 49,50 (NL) of € 69,50 (buitenland) per jaar.

Advertenties

SalesPress
T: 088-8292827
E: info@salespress.nl
I: www.salespress.nl
Profilieren in de vorm van publiceren en participeren kan niet automatisch de voorkeur bij werving inhouden.

Copyright Marineblad

Overname van artikelen is enkel toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie en onder uitdrukkelijke vermelding van de bron. Artikelen in het Marineblad vertolken niet noodzakelijk de visie van het hoofdbestuur van de Koninklijke Vereniging van Marineofficieren of van de redactie. De inhoud van artikelen blijft geheel voor verantwoording van de auteur(s). Richtlijnen voor het schrijven en aanleveren van artikelen zijn in te zien op **www.marineblad.nl** onder 'aanleveren kopij'

Adreswijziging

Zo tijdig mogelijk schriftelijk doorgeven aan:
info@kvmo.nl

Transitie naar een Littoral Raiding Force

Na themanummers over de eenheden Mijndienst, Groot Bovenwater, Onderzeedienst en Maritieme Luchtvaart, sluit de Groep Operationele Eenheden Mariniers deze reeks af. Een passend moment aangezien het Korps Mariniers volop in transitie naar een Littoral Raiding Force is en zich tegelijkertijd voorbereidt op Hoofdtak 1. Twee initiatieven die niet los van elkaar staan; we stellen immers marinierseenheden gereed om wereldwijd, langdurig en effectief te vechten voor veiligheid op en vanuit zee.

In de periode dat we dit themanummer schrijven, bevindt de oorlog in Oekraïne zich in het vijfde jaar en heeft de Trump-regering Venezuela en Iran aangevalen en dreigingen geuit aan het adres van Groenland en Cuba. Daar waar de eerste al een enorme koerswijziging in het veiligheidsbeleid in Europa teweeg heeft gebracht, bevestigen de overige de nieuwe koers en de daartoe vereiste versnelling. Dit geldt eveneens voor de transitie van het Korps Mariniers naar een Littoral Raiding Force (LRF).

Roadmap

De transitie naar de LRF begon in 2017 als onderdeel van de 'Roadmap Mastering the Littoral': het integrale plan van de Koninklijke Marine om de toekomstige gevechtskracht vanuit zee zeker te stellen. Het Future Littoral Operating Concept (FLiTOC, 2019) en de Future Concept Littoral Operations 2035 (FC LitOps 2035) zijn vervolgens als producten van die roadmap geschreven en vormen de basis voor de ontwikkeling van de LRF. Eerder heeft u hierover gelezen in de *Marineblad*-edities jaargang 129, nummer 3 ('Future Littoral Concept'), en jaargang 132, nummer 2 ('Littoral Raiding Force: Combat operations from the sea').

Onder regie van het Programmabureau Force Design kreeg het ontwerp van de LRF de laatste jaren echt tractie. Dit bureau kwam initieel voort uit de Commander's Advisory Group van Groepscommandant Operationele Eenheden Mariniers en gaf uitvoering aan Faselijn 2025. Dit was een intern programma dat alle activiteiten in het kader van FLiTOC synchroniseerde. Het gaf invulling aan de nieuwe koers door de wijze van optreden in detail te beschrijven inclusief alle DOTMLPFI-aspecten die hiervoor benodigd zijn (zie kader). Deze Force Design-fase is inmiddels afgerond. Met een goedgekeurd reorganisatieplan in december 2025 en de feitelijke reorganisatie in mei 2026 startte de Force Building-fase. Tegelijkertijd kwam de regie over de transitie terug bij de groepscommandant. In dit themanummer informeren we u over de voortgang van een aantal aspecten van de transitie naar deze LRF.

Implementeren van de nieuwe organisatie

De reorganisatie markeert weliswaar de start van de Force Building-fase, maar de transitie behelst meer dan slechts dat. Zij behelst een volledig andere wijze van optreden, met een andere wijze van opleiden en trainen, een organisatie die in een tijdsbestek van zes jaar volledig verandert, met een veelvoud aan nieuwe middelen. Kortom, een al-

omvattende complexe verandering in een dynamische tijd waarin we altijd gereed moeten zijn.

Om de nieuwe wijze van optreden uit te kunnen voeren, altijd gereed te zijn voor onze taak en personeels-technisch toekomstbestendig te zijn, is ook de opleidings- en trainingssystematiek en de ondersteuning aan de eenheden gewijzigd. Het Marine Training Command (MTC) en het Mariniers Opleidingscentrum (MOC) werken nauw samen, waarbij het MTC functiegerichte opleidingen uitvoert en de volledige regie voert over het trainingsprogramma. Hierdoor kunnen de operationele eenheden zich volledig focussen op de uitvoering van trainingen.

Tegelijkertijd implementeren we de nieuwe organisatie. Dit loopt parallel aan een versnelde groeiopdracht vanuit Defensie, met het doel de organisatie op korte termijn te vullen tot 100% met opschalingsopties tot nóg meer. Gezien de lopende operationele opdrachten en de inspanning om de reorganisatie binnen de vastgestelde kaders te realiseren, is dit al een uitdaging op zich.

De instroom van nieuwe middelen varieert van vervanging van oud materieel tot de introductie van nieuwe systemen. Zo worden alle kleine vaar- en voertuigen, nachtzichtapparatuur en wapensystemen vervangen en varieert de vernieuwing van het invoeren van sneeuwscooters en quads tot het invoeren van onbemande systemen, nieuwe wapensystemen (zoals *precision guided rockets* en *loitering munitions*) en een volledig nieuw Centraal Informatie Systeem-concept met de daarbij behorende middelen. Daarnaast is het vervangingsprogramma van de Landing Platform Docks actueel en geven we input aan de ontwikkeling van het Multi-role Support Ship van het Commando Zeestrijdkrachten.

De wijze van oorlogvoering verandert snel door de intensieve gebruik van het digitale/cyber- en space-domein,

onbemande systemen, hernieuwde inzet van het Electronic Warfare-spectrum en de introductie van Artificial Intelligence. Deze veranderingen beïnvloeden het Concept of Employment en vereisen wendbaarheid tijdens de transitie.

Terwijl de transitie in volle gang is, blijven we nauw betrokken bij de planvorming van nationale en internationale opdrachten. Dat doen we samen met onze vertrouwde partners uit het Verenigd Koninkrijk (UK Royal Marines) en de Verenigde Staten (U.S. Marine Corps). Het is essentieel deze wijze van optreden op elkaar af te stemmen, interoperabel te blijven en in de (oorlogs)plannen te borgen. Een exercitie die in het internationale krachtenveld aandacht en inspanningen vergt.

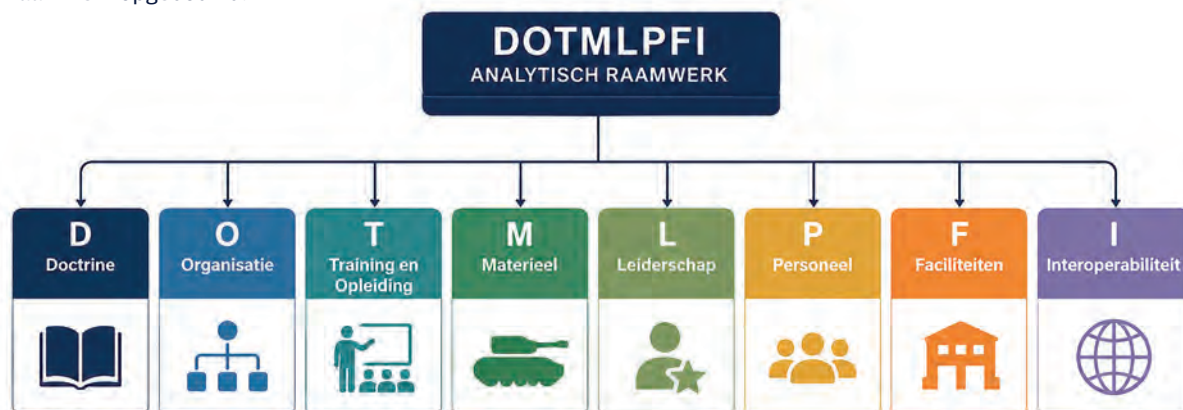
Ten slotte

Na een eerste validatie en doorkijk naar de nabije toekomst kunnen we voorzichtig concluderen dat de LRF aansluit bij de hedendaagse ontwikkelingen op het gevechtveld en de veranderingen binnen de Nederlandse krijgsmacht. De LRF biedt het juiste vermogen om, samen met onze partners, invulling te geven aan de nieuwe regionale NAVO-plannen. Het is een enorme uitdaging onze hernieuwde amfibische gevechtskracht vanuit zee te realiseren en op hetzelfde moment te anticiperen op actuele ontwikkelingen. Het vergt van iedereen enorme toewijding, krachtsinspanning en aanpassingsvermogen. Het maakt me ook trots om te zien dat iedereen in verbondenheid de schouders eronder zet en dat we dit met kleine teams realiseren.

Voor mijn staf bestaat geen twijfel en onze opdracht en doel zijn duidelijk: 'Wij bouwen aan het aan het amfibisch vermogen van het Korps Mariniers teneinde de eenheden in staat te stellen wereldwijd, langdurig en effectief te vechten voor veiligheid op en vanuit zee.'

'We build combat power'!

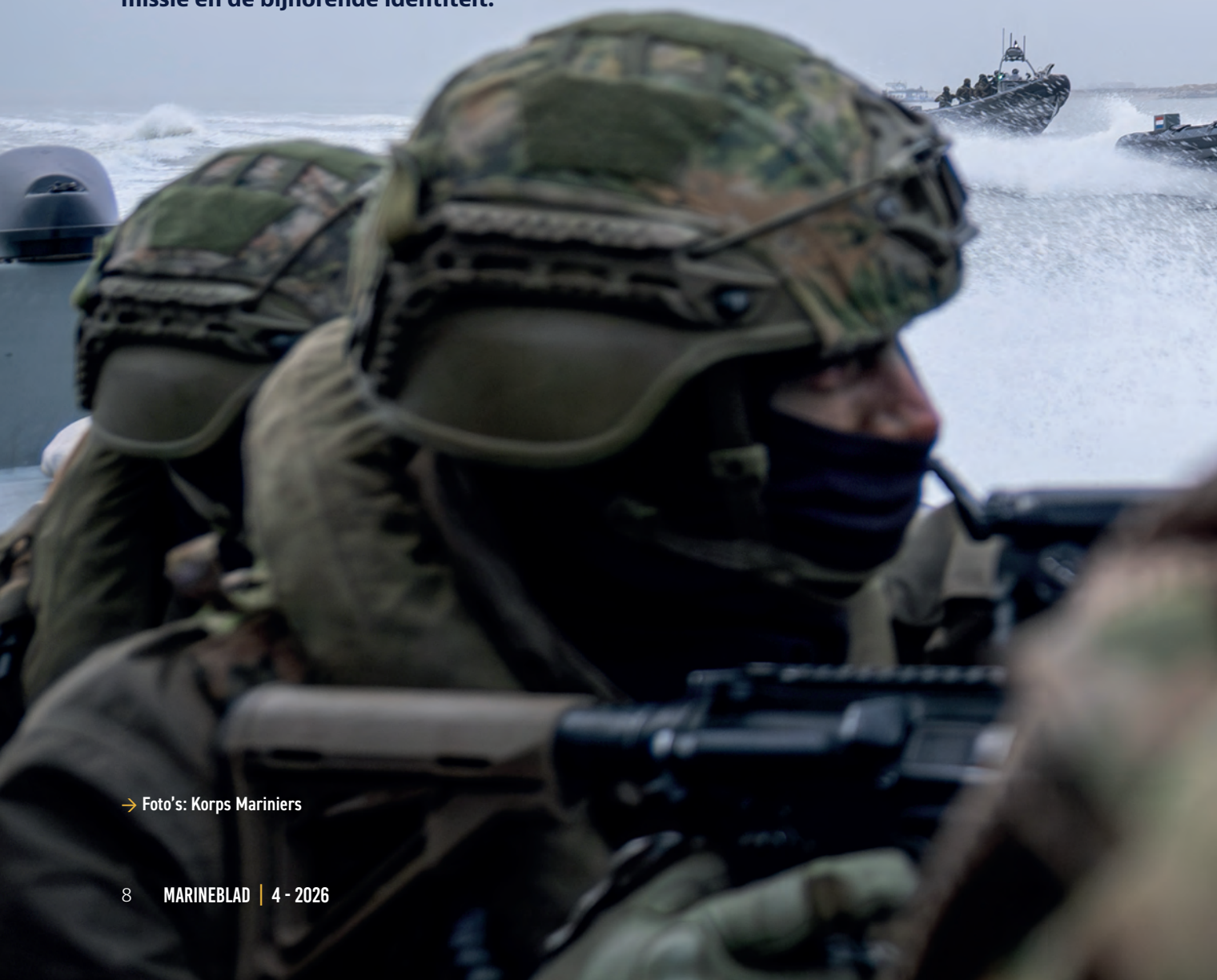
DOTMLPFI is een analytisch raamwerk ter identificatie van *capability gaps* en het ontwerpen van oplossingen. Het zorgt ervoor dat elke nieuwe militaire of organisatorische capaciteit alle aspecten van implementatie omvat, die verder gaan dan alleen de aanschaf van nieuw materieel. De artikelen in dit themanummer zijn goeddeels langs dit raamwerk opgebouwd.

Transitie van de amfibische capaciteit
van het CZSK

Van Expeditionary Amphib naar Specialized Advance

Wie momenteel een bezoek brengt aan de Van Braam Houckgeestkazerne in Doorn, of spreekt met een willekeurige marinier waar dan ook binnen het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK), merkt het onmiddellijk: het korps bevindt zich midden in een fundamentele transitie naar een Littoral Raiding Force (LRF).¹ Deze verandering gaat verder dan enkel organisatorische aanpassingen of de introductie van nieuwe wapensystemen. Het betreft onder meer een herijking van de doctrine, de primaire missie en de bijhorende identiteit.

→ Foto's: Korps Mariniers

De LRF ontwikkelt zich richting een operationele niche, waarbij de traditionele focus op zelfstandig uit te voeren grootschalige amfibische operaties plaatsmaakt voor een gespecialiseerde rol: de rol van Advance Forces gericht op *shaping the battlefield* ter ondersteuning van overige (amfibische) operaties, uitgevoerd door anderen. Dit artikel beschrijft de drijvende krachten achter deze transitie, duidt de doctrinaire vernieuwing en beschrijft hoe het nieuwe design een plaats krijgt in oorlogsplannen, in de NAVO-doctrine en binnen de organisatie van ons korps.

Factoren van invloed op het Force Design-proces

De Groepscommandant Operationele Eenheden Mariniers (GCOEM) schetst in zijn voorwoord op deze editie van het *Marineblad* de oorsprong en het krachtenspel op de huidi-

ge transitie van ons korps. Beëindigen van het Global War on Terror (GWOT)-tijdperk markeerde de start van een fundamenteel bezinningsproces. Onder de noemer 'Roadmap Mastering the Littoral' kwam men tot een analyse van de gewenste capabilities en capaciteiten van de toekomstige LRF. In navolging op hieruit resulterende documenten, zoals het operationele concept 'Future Littoral Operating Concept' (FLiTOC) en het functionele 'Future Concept Littoral Operations 2035' (FC LitOps 2035), is in 2020 onder de naam Faselijn 2025 een strategie ontwikkeld om het vervolg van deze concepten, het zogenaamde Force Design-proces, vorm te geven.^{2 3 4} In afgelopen jaren was dit proces onderhevig aan een breed krachtenveld, dat de uitkomst, vastgelegd in het 'Concept of Employment – Littoral Raiding Force' (CONEMP-LRF), heeft vormgegeven.⁵

LEES VERDER →

De wisselende trans-Atlantische verhoudingen alsook een steeds agressiever Rusland, resulteerde in een verhoogd Europese verantwoordelijkheid voor de 'eigen verdediging'. In navolging van de Russische inval in Oekraïne in 2022 kreeg deze trend binnen de verdragsorganisatie vorm op de NAVO-top in Madrid in datzelfde jaar, waar werd besloten tot een herziening van het verdedigingsplan van het bondgenootschap: NATO's New Force Model (NFM).

De hernieuwde noodzaak tot het inrichten van een geloofwaardige verdediging van Europa beïnvloedde het Force Design-proces, waar de focus werd verlegd van 'bevorderen van internationale rechtsorde' (centraal in de documenten FLiTOC 2019 en FC LitOps 2035), naar 'verdediging van ons Koninkrijk en bondgenootschap'. *Warfighting* heeft nu een prominente plaats in de beschreven missieprofielen van de CONEMP-LRF.

Een andere factor van invloed, is de geïntensiverde samenwerking tussen het CZSK en de Royal Navy. Reeds

in 2020 werden de al nauwe banden tussen onze marines verder aangehaald en geborgd in de UK-NL Maritime Roadmap 2021-2025 'A Move to Interchangeability', de viering van 50 jaar UK/NL Amphibious Force partnerschap in 2023, en de hernieuwde UK-NL Maritime Roadmap 2025-2030 'Operational Coherence in the Maritime Domain'.⁶ Een concreet resultaat van het voornemen tot intensievere samenwerking is het gezamenlijke NAVO-bid voor het NFM. Het CZSK en de Royal Navy formuleerden gezamenlijk hun ambitie om op permanente basis vanaf 2028 een UK/NL Amphibious Task Force (ATF) aan te bieden voor inzet in de regionale plannen. Gelet op de omvang van deze aanbieding maakt een substantieel deel van de Littoral Raiding Force vanaf 2028 deel uit van deze commitment.

Wereldwijd inzetbaar, maar geoptimaliseerd voor amfibische operaties in het Arctische gebied

Ondanks de nationale verplichting tot het verdedigen van onze Caribische koninkrijksdelen en de blijvende ambitie Qua Patet Orbis inzetbaar te zijn, is het Future Maritime Operating Concept (FMOC)-scenario 'Afschrikken en Verdedigen van de Noordflank' met de (her)nieuwe Brits-Nederlandse inzet verheven tot de zogenaamde *main effort* van de LRF.⁷ Tevens stuurde deze commitment, met de bijhorende karakteristieken van terrein en vijand, het Force Design-proces en de keuzes voor investeringen in capaciteiten, waarbij tevens interoperabiliteit met de Royal Marines een belangrijk uitgangspunt vormde. De gezamenlijke aanloop vormt dan ook de verbindende factor voor de reeds ingezette doctrinaire doorontwikkeling en het gezamenlijk ontwikkelen en afstemmen van oorlogsplannen.

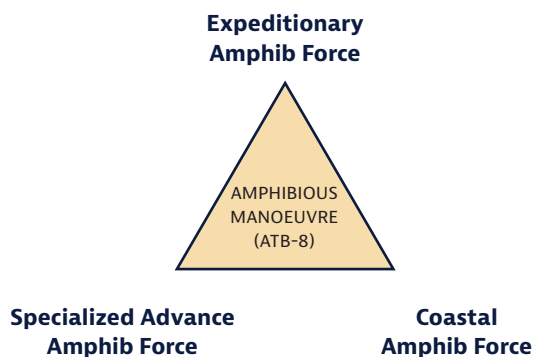
■ ***Warfighting***
**heeft nu een
prominente plaats
in de beschreven
missieprofielen.**

De LRF omarmt de rol van de Advance Force

Traditioneel staat in de amfibische doctrine slechts één capaciteit centraal voor maritieme powerprojectie op land: dat van de Expeditionair Amfibische capaciteit, dat in Task Force-verband in staat is grotendeels alle fasen en stadia van de amfibische operatie zelfstandig uit te voeren. Expeditionair Amfibisch optreden omvat het uitvoeren van grootschalige, geïntegreerde operaties waarbij amfibische verbanden grotendeels zelfvoorzienend zijn in alle *warfighting functions*. Marinierseenheden met een dergelijke capaciteit in huis, dienen dan ook zelf te kunnen beschikken over strategisch zeetransport (*sealift*), een eigen maritieme staf met organieke inlichtingenvoorziening, robuuste logistieke ondersteuning en vuursteun, en beschermende capaciteiten tegen dreigingen zoals vanuit de lucht, alsook van vijandelijke onderzeeboten en zee-mijnen.

Het probleem is evident: het opbouwen en in stand houden van een dergelijke capaciteit vereist veel en moet conceptueel passen bij een krijgsmacht en haar rol binnen de regionale plannen van de NAVO. Voor veel landen, waaronder Nederland en het Verenigd Koninkrijk, ligt deze capaciteit buiten het bereik van de nationale ambitie. Bovendien brengt Expeditionair Amfibisch optreden in de Russische bastion-invloedssfeer (het gebied ten noordwesten van de BEAR-gap, dat door de Russische Federatie wordt beschouwd als haar invloedssfeer), in toenemende mate uitdagingen met zich mee.⁸

Voorafgaand aan een grootschalige landing is tegenwoordig een steeds complexere *shaping phase* noodzakelijk. Deze fase creëert de voorwaarden om een dergelijke omvangrijke amfibische operatie mogelijk te maken. Denk bij wat men de 'fight to get into the fight' noemt bijvoorbeeld aan het uitschakelen van geavanceerde vijandelijke lucht- en kustverdediging systemen, commandostructuren, logistieke knooppunten en kritieke infrastructuur in het achterland. Historisch gezien werd voor deze rol een beroep gedaan op non-organieke capaciteiten. Naast het luchtwapen onder meer maritieme Special Operation Forces (SOF), zoals NLMARSOF en de Britse Special Boat Service (SBS). De realiteit van vandaag laat echter zien dat met name de (Tier-1) MARSOF-eenheden schaars zijn en zich bovendien steeds meer richten op gespecialiseerde en autonoom uitgevoerde maritieme SOF-operaties, diep in het achterland van de vijand.

Het Korps Mariniers en de Royal Marines hebben gezamenlijk de veranderende operationele omgeving en de lacune van beschikbare (Tier-1) MARSOF-eenheden onderkend. Als gevolg richtte het UK/NL Design Proces zich op de ontwikkeling van een eenheid geoptimaliseerd voor het uitvoeren van Advance Force operaties. De LRF schuift als zodanig doctrinair op van Expeditionaire Amfibische missies, richting het uitvoeren van een beperkte set maritieme SOF missieprofielen.

Borgen gedachtengoed in doctrine: one family of amphibious forces

Teneinde de hierboven genoemde koers doctrinair te duiden, maar ook de kust-gebonden amfibische capaciteit van nieuwe NAVO-partners Zweden en Finland te incorporeren, heeft het Korps Mariniers, samen met de Royal Marines, een doctrinaire vernieuwing richting de NAVO gemeenschap voorgesteld: een 'family of amphibious forces' waarin drie typen eenheden worden onderscheiden:

- Expeditionary Amphibious Forces (EAF)
- Coastal Amphibious Forces (CAF)
- Specialized Advance Amphibious Forces (SAAF)

Deze familie deelt een gemeenschappelijke basis: dezelfde normen en waarden en het vermogen gevechtskracht te projecteren in het kustgebied. De zee is het centrale manoeuvredomein, maar de wijze waarop deze ruimte wordt gebruikt en de effecten die kunnen worden bereikt, verschillen per type eenheid.

Expeditionary Amphibious Forces

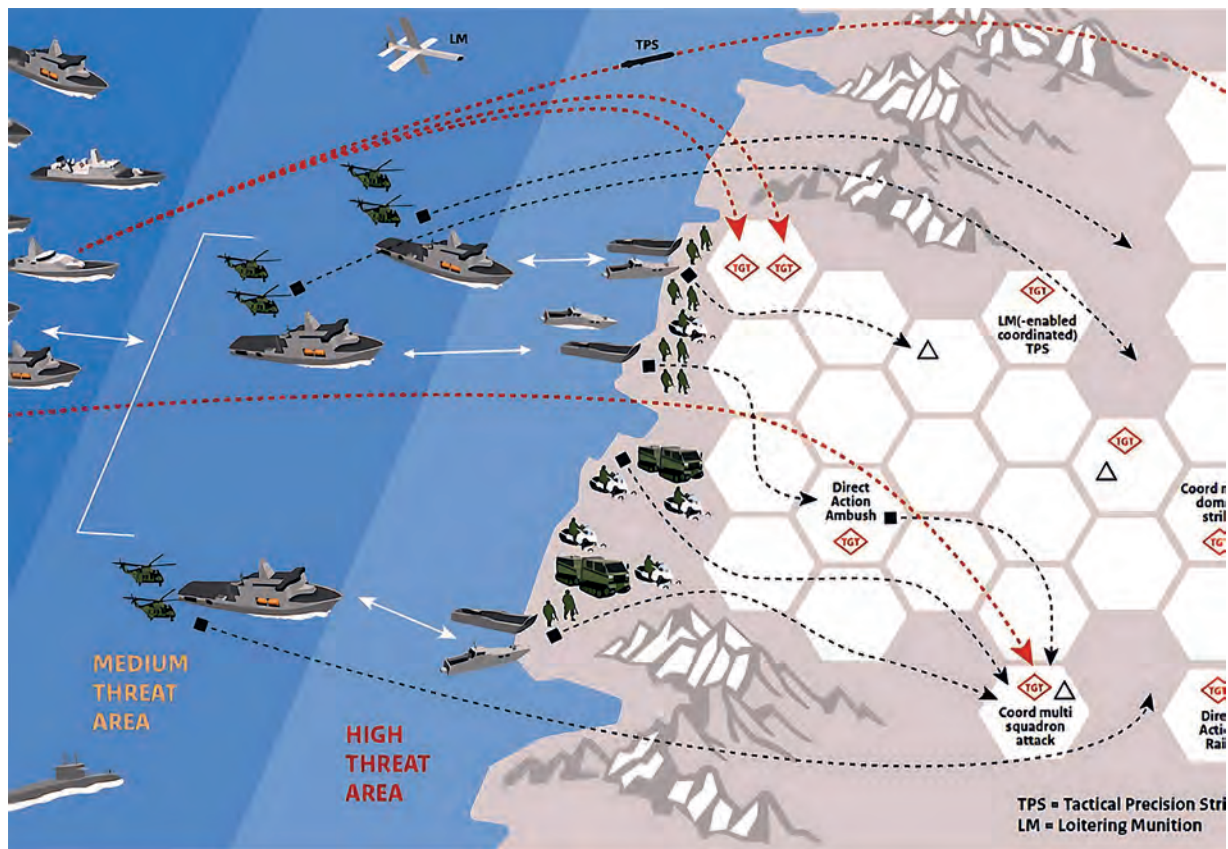
De klassieke Expeditionary Amphibious Forces (EAF) maken ongewijzigd onderdeel uit van het model. Met deze grote eenheid is een partij in staat te imponeren (*demonstration*) en daarmee dilemma's te creëren voor een vijand. EAF zijn ook in staat rake klappen uit te delen op de kustlijn van de vijand (*raids*), of zelfs een nieuw front te openen in vijandelijk maritieme achterland (*assault*). Voorbeelden van landen met deze capaciteit zijn de Verenigde Staten, Frankrijk, Spanje en Italië.

Coastal Amphibious Forces

De Coastal Amphibious Forces (CAF) vertegenwoordigen een fundamenteel andere benadering. Deze eenheden zijn kleiner in omvang – variërend van compagnie- tot bataljonsgrootte – en beschikken niet zelfstandig over *strategic sealift* of uitgebreide *sea based* logistiek. In plaats daarvan opereren zij voornamelijk op agressieve wijze in een defensieve rol vanaf eilanden, baaien of havens, ondersteund door kleinere, snelle vaartuigen.

Gestuurd door informatie uit verkenningen en gebruikmakend van kanaliserende middelen zoals zeemijnen en kleine hinderlagen, proberen CAF-contingenten vijandelijke eenheden tijdig te ondervangen en vervolgens te dirigeren naar vooropgezette *kill-zones* in de fjorden en tussen de kusteilanden, waar ze een vijandelijk vlootverband flink pijn doen met hun organieke vuursteunmiddelen zoals antischepsraketten en *sea-mobile* mortierstukken. Doctrinaire activiteiten die hierbij passen zijn *reconnaissance*, *ambush* en *raids*, waarbij de effecten *screen*, *guard*, *control*, *deny*, *delay* of *disrupt* kunnen worden bereikt.⁹ Voorbeelden van landen met deze capaciteit zijn Zweden

Van 'Expeditionary Amphib' naar 'Specialized Advance'

→ Weergave van SAAF-operatie (bron: Korps Mariniers)

en Finland, waar het terrein zich uitstekend leent voor dit missieprofiel.

Specialized Advance Amphibious Forces

Kleiner en lichter dan EAF, en vergelijkbaar in omvang met CAF, hebben Specialized Advance Amphibious Forces (SAAF) wél de beschikking over *strategic sealift*. Dit vergroot de mogelijkheden. SAAF-eenheden zijn geoptimaliseerd voor het uitvoeren van de Advance Force operaties ter ondersteuning van EAF, waarbij door het uitvoeren van activiteiten zoals *reconnaissance* en *raids* (of: *find & strike*) wordt bijgedragen aan de 'fight to get into the fight'.

De inzet van SAAF-eenheden past ook naadloos in de ondersteuning van CAF. Gebruikmakend van de hoger en verder rijkende zee-mobiliteit, kunnen SAAF-eenheden de effecten *screen*, *guard*, *delay* en *disrupt* genereren en daarmee bijdragen aan het kanaliseren van een vijandelijk vlootverband en de juiste positionering van de CAF *kill-zones*. Bij het SAAF-optreden past dus een offensieve en *enabling* mindset gericht op *shaping the battlefield*.

Naast het bovenstaande *shape to enable*-missieprofiel biedt een eenheid van dergelijke capaciteit ook de mogelijkheid om (al dan niet versterkt) een beperkte set SOF-missies uit te voeren. Ook de uitvoering van CAF-missies, bijvoorbeeld ter verdediging van de Caribische eilanden, behoort tot de mogelijkheden.

Borgen van doctrine

Het borgen van voorgesteld raamwerk in formele doctrinaire publicaties, de ATP-8 serie, is wenselijk om de nieuwe status en identiteit van de LRF als SAAF-eenheid te formaliseren, bekend te stellen en communicatie over het eigen kunnen (en de beperkingen) te vergemakkelijken. Ditzelfde kan worden gezegd voor het ontwikkelen van een nieuwe serie formele Capability Codes waarin de waarde van CAF- en SAAF-eenheden in detail staan beschreven. Beide initiatieven zijn inmiddels opgestart en worden de komende jaren doorgevoerd.

Borgen van het gedachtegoed in het NFM

Het Nederlandse en Britse raamwerk van de nieuwe SAAF-identiteit, in combinatie met het gezamenlijke aanbod van een UK/NL ATF ten behoeve van NAVO's regionale plannen, resulteerde in een nauwe gezamenlijke betrokkenheid bij de herziening van de NAVO-verdedigingsplannen in 2025. Hierbij werd tevens nadrukkelijk de samenwerking gezocht met het U.S. Marine Corps. Deze inspanning, die nog niet volledig is afgerond, heeft geresulteerd in een SAAF-rol voor UK/NL ATF binnen een groter Amerikaans EAF-verband. Een mooi en gewenst resultaat.

Borgen van het gedachtegoed in onze eigen organisatie: Force Building

De grootste uitdaging van het transitieproces wordt gevormd door het daadwerkelijk omarmen van de nieuwe

koers in de eigen organisatie. Een enorme klus die inspanning vraagt langs alle DOTMLPFI-factoren, en dus voelbaar is tot in de haarvaten van de organisatie.

Ten slotte

De resultaten van het Force Design-proces, de keuze voor inzet in het Hoge Noorden, de SAAF-missieprofielen en de daarbij benodigde capaciteiten zijn sinds juni 2025 geborgd in het eerder genoemde document CONEMP-LRF. Gezamenlijk met de inmiddels uitgewerkte SAAF-Capability Code's met onderliggende Mission Essential Task Lists (METL) vormen zij een stevig fundament voor de Force Building fase: het daadwerkelijke transitieproces waar het korps nu middenin zit.

Navolgende artikelen in deze mariniers-editie sluiten aan op dit verhaal. De doctrinaire uitgangspunten en het committeren aan oorlogsplannen vormen namelijk de leidraad en de stip op de horizon voor onder meer het ontwerp van het reservistenbestand, de nieuwe opleidings- en trainingssystematiek, onze investeringskeuzes, de door ontwikkeling van Standard Operating Procedures en Tactics, Techniques and Procedures bij sub-eenheden en de agenda van internationale samenwerking!

LTKOLMARNIS J. Abma, MA, MSc, is Hoofd van de Commanders Advisory Group, staf Groepscommandant Operationele Eenheden Mariniers.

Noten

- 1 De Littoral Raiding Force is breder dan enkel het Korps Mariniers en omvat het gehele Navy Marine Corps team dat betrokken is bij de uitvoering van Amfibische Operaties binnen het CZSK.
- 2 'Future Littoral Operating Concept' van LTKOLMARNIS Jan Willem van Dijk en Manuel Thomeer in *Marineblad*, mei 2019.
- 3 'Faselij 2025, Het operationele raamwerk voor het Korps Mariniers' van LTKOLMARNIS Patrick van Rooij en KOLMARNIS de Wit in *Marineblad* 8, 2020.
- 4 'Force Design, Littoral Raiding Force, Combat operations from the Sea' van KOLMARNIS Rob de Wit en LTKOLMARNIS Emanuel Thomeer in *Marineblad* 2, 2022.
- 5 Zie het gerubriceerde document: CONEMP-LRF v1.0, KOLMARNIS Emanuel Thomeer, Maritime Warfare Center, Juni 2025. Dit document beschrijft de gewenste organisatie, de gewenste capaciteiten, de beoogde missie profielen en de principes van het optreden van de LRF, en vormt als zodanig de basis voor de huidige reorganisatie, de lopende investeringen in de nieuwe generatie capaciteiten (schepen, connectoren, wapen systemen en verbindingsmiddelen etc.) en de verdere uitwerking van doctrine.
- 6 Zie ook: 'Uitdelen en Incasseren, 50 jaar UK/NL Amphibious Force' door KOLMARNIS de Wit in *Marineblad* 3 UK/NLAF edition, 2023
- 7 Zie ook: 'Het Future Maritime Operating Concept, kenmerken en gevolgen in de operationele omgeving' door KLTZ Yvo de Haas in *Marineblad* Juli 2025.
- 8 'Het Future Maritime Operating Concept', in *Marineblad* Juli 2025.
- 9 Zie voor de exacte betekenis van deze doctrinaire termen onder meer: 'ATP-8 Doctrine for Amphibious Operations, Vol I' en 'ATP-3.2.1 Allied Land Tactics'.

Cartoon

Voortzetting

Het reservistenbestand op orde

→ Foto's: Korps Mariniers

vermogen

Wie een oorlog wil winnen, zal over voortzettingsvermogen moeten beschikken. Het is een harde realiteit die na vier jaar strijd in Oekraïne, nogmaals pijnlijk duidelijk is geworden. Waar de Russische generale staf vier jaar geleden mikte op een Blitzkrieg van enkele dagen, ziet Poetin zich heden ten dage nog altijd geconfronteerd met een vindingrijke en vastberaden tegenstander.

Het Oekraïense leger, of beter gezegd de gehele Oekraïense maatschappij, is in staat gebleken de schok van de aanval op Kiev te boven te komen en zich te herpakken. In recordtempo volgde een complexe transitie van een vrede-economie naar een oorlogseconomie. Oekraïense bedrijven omarmden vliegensvlug en op vindingrijke wijze de technologie, die tot dan toe enkel binnen (westerse) landen met een toonaangevende tech- en wapenindustrie voor handen was. Een sprekend voorbeeld is de ontwikkeling van het DELTA Battlefield Management Systeem (BMS); de app die het delen van *targeting*-informatie en het coördineren van vuursteun razendsnel mogelijk maakt tot op het laagste niveau. Een ander voorbeeld is de enorme influx van grote en kleine bedrijven die zich toeleggen op de ontwikkeling van steeds geavanceerdere onbemande systemen. Het is een bekend fenomeen. Oorlog is een enorme katalysator voor technologische doorontwikkeling in vele aspecten van militair optreden.

Dit gegeven doet de vraag rijzen hoe onze eigen defensie-organisatie, maar ook zeker het navy-marine corps-team en NLMARSO, de geanticiperde *tech push* ten tijde van oorlog kan handelen zonder overspoeld te raken. Het kos-

te het Oekraïense leger immers ook geruime tijd om 'in control' te raken en een *tech pull*-systematiek op te zetten op basis van *lessons identified* en *lessons learned*.

Naast de noodzaak een snel lerend vermogen te omarmen, is het analyseren en onder ogen komen van die andere snoeiharde realiteit net zo noodzakelijk. Het conflict tegen een hoogwaardige en vastberaden tegenstander resulteert in een hoog verlies van eigen militairen. Wie gereed wil zijn voor Hoofdtak 1, zal hier dus rekening mee moeten houden en de capaciteit van *force generation* in balans moeten brengen met de verwachte verliezen.

Aanzet tot herziening van het reservistenbestand

Het zijn de bovenstaande observaties die de drijfveren vormden bij het ontwerp van de zogenaamde oorlogsorganisatie van het Korps Mariniers: de definiëring van het gewenste reservistenbestand zoals dat benodigd is langdurig een conflict vol te kunnen houden tegen een gelijkwaardige tegenstander! Een exercitie die binnen het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK) onder de noemer Decisive Condition 5 onderdeel uitmaakt van het door vice-admiraal René Tas in januari 2025 gepresenteerde 'CZSK-Plan Hoofdtak 1'.²

LEES VERDER →

De vooruitstrevende gedachte een gedegen personele capaciteitsanalyse in gang te zetten werd niet veel later ook politiek kracht bij gezet. In de Kamerbrief 'Onze mensen, onze toekomst, meer, beter, sneller' riep voormalig staatssecretaris van Defensie Gijs Tuinman op tot het inrichten van een schaalbare krijgsmacht, die op volle sterkte een omvang moet bereiken van 200.000 militairen.³ Een toename van het huidige bestand militairen met een factor 2.5, dat gezamenlijk in staat moet zijn alle Host Nation Support (HNS), Home Base Support (HBS), het beschermen van de kritieke infrastructuur, protectie van de Noordzee en uiteraard de diverse *commitments* aan NATO's New Force Model (NFM) mogelijk te maken.

Dit politieke signaal ging nagenoeg gepaard met het publiceren van het Organisatie-Personeel-Financieel (OPF) inrichtingskader voor het oorlogsorganisatie designproces. Dit kader, zoals deze door de Directie Aansturing Operationele Gereedheid (DAOG) begin maart 2026 aan de defensie-onderdelen in de waterliniezaal in Utrecht, en later middels een roadshow door het land, werd gepresenteerd, vormt de leidraad van het Oorlogsorganisatie (OO)-designproces.

■ Daar waar de designsystematiek duidelijk is, kent de opdrachtverstrekking wel enige open eindjes.

OPF-inrichtingskaders: een 5-traps raket... met een open einde

Het OPF-inrichtingskader schrijft een 5-traps designproces voor om te komen tot een 4-schillen-model van de schaalbare krijgsmacht. De eerste trap omvat een kritische beschouwing van de huidige organisatie in relatie tot de verwachte taakstelling in oorlogstijd. Commandanten en afdelingshoofden dienen een afweging te maken of arbeidsplaatsen in de huidige organisatie noodzakelijk zijn tijdens een conflict en deze te labelen als Schil-1. Trap 2 richt zich op het identificeren van de wellicht overbodige arbeidsplaatsen in oorlogstijd. Deze krijgen de markering Schil-2 en kunnen in voorkomend geval alternatieve taken worden toebedeeld.

Indien een eenheid vervolgens nog steeds een capaciteitstekort heeft, dient een commandant in een vervolgstap aan te geven hoeveel militaire reservisten hij ter beschikking zou willen hebben, en deze te labelen als Schil-3. Vervolgens hoeveel burgers hij zou willen inzetten om bepaalde diensten te verrichten en deze benodigde capaciteit te labelen als Schil-4. Na deze exercitie dient een commandant in zijn laatste stap aan te geven welke capaciteit hij in zijn huidige staande organisatie benodigd heeft om het management van Schil-3 en -4 in de vredesbedrijfsvoering te kunnen onderhouden. Immers; het opleiden en trainen van een groot reservistenbestand en het managen van dienstcontracten op afroep, kost ook capaciteit.

Daar waar de designsystematiek duidelijk is, kent de opdrachtverstrekking wel enige open eindjes. Doctrine en organisatie zijn gemakkelijker ingevuld dan het definiëren van de additionele trainingsbehoefte, materieel en faciliteiten. Ook het proces van wederzijdse begripsvorming

voor de verschillende werkwijzen tussen (beroeps)militairen en Schil-4 personeel en dienstverleners kan leiden tot vraagstukken. Het grootste 'open eind' betreft echter de onduidelijkheid over funding en de juridische en rechtspositionele vraagstukken. Kan het schaalbare personeel uit Schil-3 en -4 (al dan niet verplicht) onder oorlogsomstandigheden wel aan het werk worden gezet? Ook de beperking dat het OO-design niet direct mocht leiden tot additionele (groot)materiaal- en vastgoed behoeftes, resulteerde in vragen.

Teneinde de exercitie enigszins financieel beheersbaar te houden, schrijft het OPF-beleidskader namelijk voor dat er een beperkt budget beschikbaar is om Schil-3 en 4 aan te stellen, maar dat het financieren van activatie moet volgen uit additionele politieke besluitvorming. Daarnaast moeten de defensieonderdelen zelf binnen hun begroten rekening gaan houden met de financiering van de overige randvoorwaarden, zoals het benodigde materiaal, vastgoed, vergroten van de opleidingscapaciteit, enzovoort. Deze beperking maakt dat de OO-design proces in de pas moet lopen met het bestedingsplan van het CZSK. Immers, warme lichamen alleen zijn niet voldoende. Reservisten moeten ook worden opgeleid en realistisch kunnen trainen. Ook als in het gevecht materiaal verloren gaat waarmee Battlefield Casualty Replacements niet één-op-één kunnen worden opgeleid.

Sturen op het designproces: ‘voorwaarts in onzekerheid’

Los van de vervolginvulling en de gesignaleerde open eindjes, toont de intro van dit artikel al hoe complex het initiële designproces is. Verschillen van opvatting over voorziene en onvoorziene 2e en 3e orde effecten van een conflict op de taakstelling van een eenheid in oorlogstijd, resulteren al spoedig in totaal verschillende uitkomsten in de geïdentificeerde Schil-3 en -4 capaciteit bij vergelijkbare eenheden. Waar het ene bataljon nadenkt over een eigen Research &

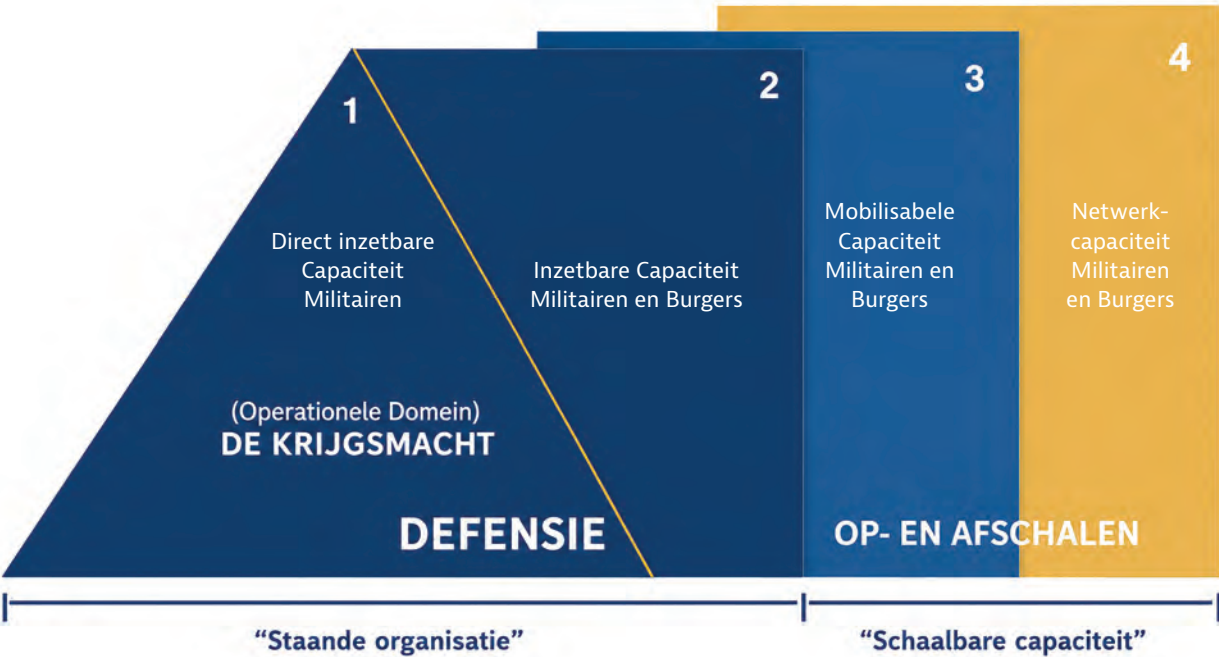
Development capaciteit om zich snel aan te kunnen passen aan de technologische ontwikkelingen, laat een ander dat mogelijk na. Hetzelfde geldt voor verschil in anticipatie op het aantal te verwachten slachtoffers.

Een andere factor die het proces compliceert, is het feit dat de taakstelling van veel eenheden onder oorlogsomstandigheden bij aanvang van de exercitie nog niet volledig duidelijk was. De Bestuursstaf was immers nog druk aan het analyseren, en veel oorlogsplannen waren, en zijn, nog in ontwikkeling. Met name de belasting op de ondersteunende diensten is hierdoor lastig in te schatten. Het designproces blijkt dus een iteratief proces van aannames doen en deze bevestigen of ontkrachten. Schrijven en weer aanpassen. Een realiteit waar de sinds 1 april aangesloten programmadirecteur Schaalbare Krijgsmacht, Generaal-Majoor der Mariniers Kees Schellens, dagelijks mee te maken heeft.

De Oorlogsorganisatie binnen de Littoral Raiding Force

Het Force Design, de UK/NL Amphibious Task Force, een systeem benadering, onderlinge samenwerking en het bestuderen van *lessons identified* uit Oekraïne, vormen de basis voor het designproces van de oorlogsorganisatie van het Korps Mariniers. Daar waar anderen vaak geïsoleerd en met vele onzekerheden moesten komen tot een design, genoot het korps een zekere voorsprong. De handvatten voor een solide design waren immers voorhanden.

De eerste stap, het labelen van kritiek beroepspersoneel in Schil-1, ligt voor de hand. Al ons beroepspersoneel is tijdens ernstoperaties inzet keihard benodigd. Designprincipes achter de huidige reorganisatie van het Korps Mariniers naar een Specialized Advance Amphibious Force (SAAF)-*warfighting* organisatie waren reeds toegespitst op het optimaal inrichten van deze schil. Een gevolg is dat het korps beperkt kan beschikken over intern verplaatsbaar personeel, en dus feitelijk niet beschikt over Schil-2

Voortzettingsvermogen

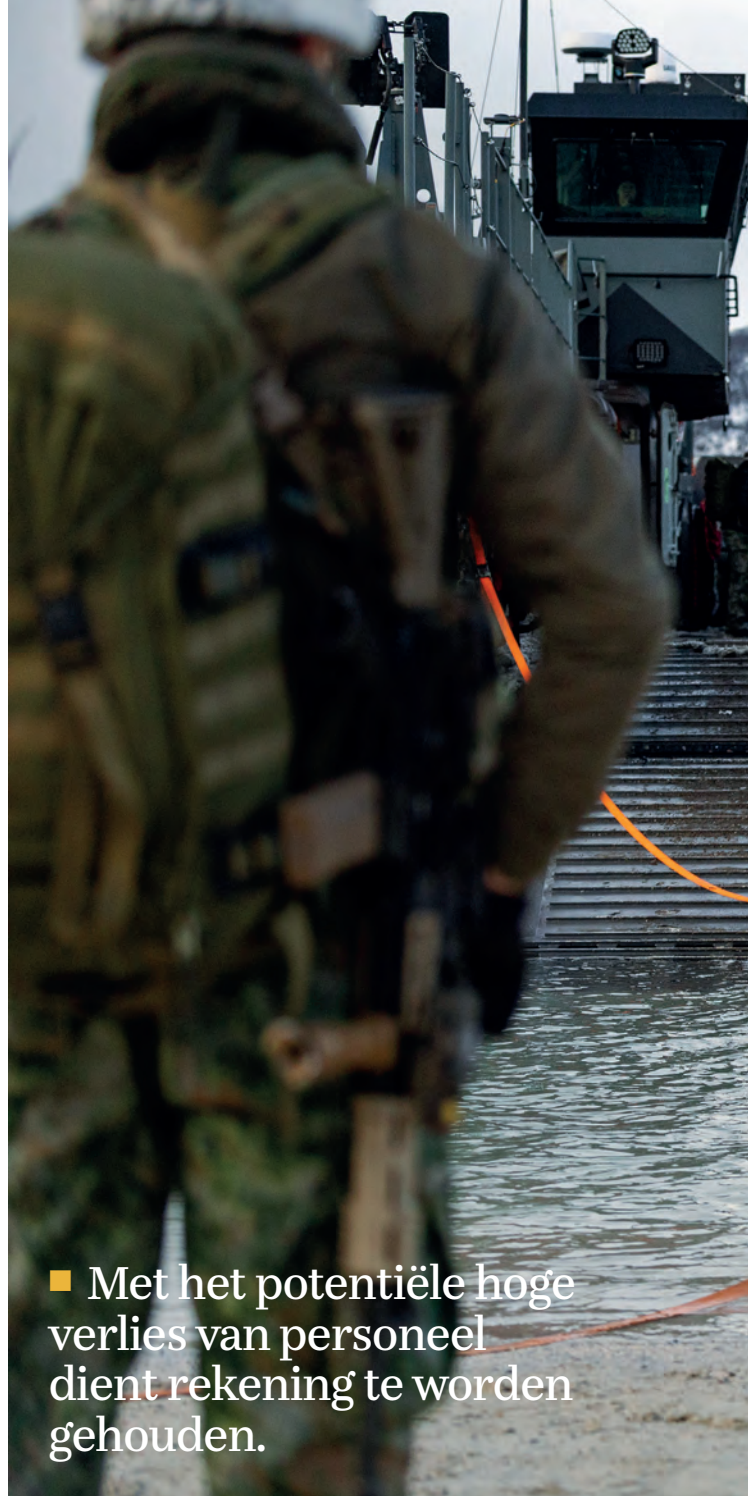
capaciteit. De mogelijkheden interne arbeidsplaatsen 'door te schuiven' naar 'gevechtsfuncties' is zeer beperkt. Dit geldt evengoed voor het extern geplaatst personeel. Zo dient het buitenlandse liaisonnetwerk ten tijde van oorlog eerder te worden versterkt dan te worden uitgekleeft. Zeker als het conflict langer blijkt te duren dan voorzien. Hetzelfde geldt voor de mariniers-arbeidsplaatsen elders in de defensieorganisatie. Ook op het ministerie in Den Haag blijft de winkel open in oorlogstijd, en dienen alle defensieonderdelen personeel te leveren om de bestuurlijke processen draaiende te houden.

De realiteit is dat er een grote behoefte bestaat aan Schil-3 en -4 capaciteit. De reorganisatie van de Littoral Raiding Force (LRF) diende 'personeel-neutraal' plaats te vinden, waardoor er gedurende een grootschalig conflict reparaties nodig zijn. Denk hierbij aan het versterken van een derde logistieke pijler binnen de Marine Support Group (MSG) en het invullen van de derde groep bootbestuurders bij de Littoral Manoeuvre Group (LMG).

De behoefte aan Schil-3 en -4 capaciteit werd daarna verder opgedreven door observaties uit het conflict in Oekraïne. In lijn met de observaties in de inleiding van dit artikel, is een analyse gemaakt van de geanticipeerde benodigde Research & Development capaciteit. Onze korpsleiding voorziet dat de missie van de Groepscommandant Operationele Eenheden Mariniers (GCOEM), 'We Build Combat Power', onveranderd blijft tijdens een conflict. Daarbij gelooft het korps dat innovaties afgestemd moeten worden op de specifieke context van het gevecht in het Hoge Noorden of elders. Het besef om toegewezen capaciteit toe te kennen aan het innoverend vermogen resulteerde in een behoefte aan expeditieaire *lessons identified*-teams, die de lessen uit het voorterrein actief komen ophalen en doorgeven aan de organisatie in Nederland. Het betekent ook dat GCOEM zich moet wapenen tegen een overweldigende *tech push* vanuit de industrie en dus de koppelvlakken moet inrichten om de *lessons identified* om te kunnen zetten in een *tech pull*, waarbij de industrie gericht gaat werken aan de operationele behoeftes van de LRF. We willen dit doen door een groep van reservisten en burgers aan ons te binden: jong en technisch geschoold personeel dat onder andere middels de dienstjaar-constructie kennismakkt met ons werk en waarop het korps ten tijde van oorlog een beroep kan doen.

Naast vergelijkbare behoeftes aan specialistische nichecapaciteiten zoals een pool First Person View (FPV)-droneoperators, een pool medische specialisten of een flexibele pool liaisonofficieren om robuuste invloed in de Command & Control-keten van de LRF te garanderen, heeft het korps ook nagedacht over de grimmige kant van de medaille. Ook met het potentiële hoge verlies van personeel tijdens de uitvoering van operaties binnen de UK/NL ATF taakstelling in het Hoge Noorden, dient rekening te worden gehouden.

Analyse van een gebalanceerde *force generation*-capaciteit vereist een integrale systeembenadering. Een benadering waarbij het operationele tempo en de verwachte verliezen aan de ene kant, en de benodigde wervings-,

■ Met het potentiële hoge verlies van personeel dient rekening te worden gehouden.

opleidings- en trainingsinspanningen aan de kant bij het Mariniers Opleiding Centrum (MOC) en het Marine Training Center (MTC) met elkaar in balans moeten staan. Het feit dat de designopdracht binnen de pijlers van de directies en afdelingen van het CZSK is uitgezet, maakte samenwerking tussen Opleidingen Koninklijke Marine binnen de Directie Personeel & Organisatie en het MTC van het korps noodzakelijk. Onder regie van GCOEM is gekomen tot een benodigd staand operationeel reservistenbestand in de vorm van een 4^e Marine Combat Group-reserve, en een inventarisatie van de benodigde additionele opleidings- en trainingscapaciteit om de doorstroom van Battle Casualty Replacements in te kunnen richten en de eerste schok tijdens de beginmaanden van het conflict op te kunnen vangen.

Van design naar inrichten

Het design van de oorlogsorganisatie is inmiddels geacordeerd door Admiraliteitsraad en GCOEM bereidt zich voor op het inrichten: een initiatief dat onder de noemer 'Decisive Condition 8 – Voldoende en gekwalificeerd personeel beschikbaar' uit het eerder genoemde plan 'CZSK-Plan Hoofdtak 1' vorm moet gaan krijgen. De genoemde open eindjes blijven hierbij een punt van aandacht. Echter, door de samenwerking, de systematische benadering en met oog voor de realiteit van een langdurig en kostbaar conflict, is een solide basis voorhanden.

LTKOLMARNIS J. Abma, MA, MSc, is Hoofd van de Commanders Advisory Group, staf Groepscommandant Operationele Eenheden Mariniers.

Noten

- 1 Zie onder meer: 'Defensie werkt aan een schaalbare krijgsmacht met meer reservisten', op Defensie.nl, 24-03-2025.
- 2 Zie het gerubriceerde document: 'CZSK-Plan Hoofdtak 1', Vice-Admiraal Tas, CZSK, 09 Januari 2025. Dit document omvat het Operational Design waarmee CZSK langs de sporen Operaties, Personeel, Materieel, Bedrijfsvoering en Toekomstvast werkt aan een versnelde permanente gereedheid van haar vloot- en marinierseenheden om de dreiging van Rusland het hoofd te kunnen bieden.
- 3 Zie kamerbrief: 'Onze mensen, onze toekomst; meer, beter en sneller', STAS MINDEF Dhr Gijs Tuinman, op Open Overheid.nl, 24 maart 2025.

NAVAL PROTECTION

THE NEW MASS NOVA MODERN NAVAL PROTECTION, REDEFINED

The new MASS nova (Multi Ammunition Softkill System) heralds a new era in maritime self-protection. Designed from the ground up, it combines state-of-the-art technology with over 25 years of experience in defending against current and future threats. The result is a system that sets new standards in effectiveness, adaptability and ease of use.

FUTURE-PROOF MEETS EXPERIENCE

The new MASS nova has been specially developed to meet the complex challenges of modern threats. These include littoral and hypersonic threats and advanced 5th generation guided missiles with SAR technology. An additional degree of freedom in the system design allows even more flexible responses to changing scenarios.

EFFICIENT, COMPATIBLE, POWERFUL

- Support for new, highly effective ammunition types
- Low-threshold system expansion – a simple upgrade of existing systems
- Full compatibility with existing MASS ammunition
- Very low radar cross section (RCS) for maximum concealment
- Increased ammunition capacity
- Extended protection through ballistic missile defence capability

The new MASS and 3DDS – State-of-the-art countermeasures for a new threat environment. Developed for today's requirements – ready for tomorrow's challenges.

3DDS – 3D DECOY SWARM

THE FUTURE OF DECEPTION

As the latest effector component of MASS nova, 3DDS impresses with a completely new type of threat defence. This fire-and-forget ammunition is based on swarm technology and reproduces realistic ship signatures in the target area – autonomously, effectively and without course or speed adjustments.

INTELLIGENT, AUTONOMOUS, UNCOMPROMISINGLY EFFECTIVE

- Can be launched directly from MASS nova
- Realistic replication of ship signatures through swarm behaviour
- Precise flight to pre-programmed waypoints
- No course or speed adjustments necessary on the ship
- Optional active radiation to defend against anti-radar missiles (ARMs)
- Optimal interaction with hard-kill and soft-kill systems – no self-radiation in the direction of the carrier ship
- Independent of the ship's system – suitable for radio silence operations

Het dak repareren nu de zon nog schijnt

Sinds een jaar volg ik als reservist de officiersopleiding bij de Koninklijke Marine. Zelden heb ik in zo'n korte tijd zoveel geleerd. Van huis uit ben ik jurist. Daarom volg ik lessen over ethiek, zeerecht en militair straf- en tuchtrecht. Ik zie het als de spelregels van Risk. Maar dan in het *echte*.

Vandaag hebben we het over *cyber warfare*. Een groepje van twintig aspirant officieren volgt aandachtig de module. Door al onze vragen dwalen we af. We belanden in een discussie over de clinch tussen het Amerikaanse ministerie van Defensie (correctie: het ministerie van Oorlog) en Anthropic, het AI-bedrijf achter Claude. Vorige zomer nog, sloegen de partijen de handen ineen. Maar nu trekt Anthropic een rode lijn: geen AI om Amerikanen massaal te bespioneren en geen AI voor wapens die zelfstandig kunnen doden. Het Pentagon weigert en dreigt.

In mijn BT steek ik mijn hand op. 'Waarom horen we niks van het Congres? Hoe mag het Pentagon AI inzetten en hoe is dit in Europa vastgelegd?' Het blijft het angstvallig stil.

Volgens Trump mag een leverancier zich niet bemoeien met hoe het geleverde product ingezet wordt. Wie betaalt, bepaalt. Op het eerste gezicht klinkt dat fair. Als ik een broodrooster koop, bepaal ik zelf hoe ik m'n broodje rooster. En als we de analogie doortrekken naar een oorlogssituatie: het leger bepaalt waar de aangekochte tank op schiet, niet de fabrikant. Maar zie daar; de denkfout van het Pentagon. Want AI is geen tank (of broodrooster).

Een AI-model maakt inschattingen, weigert soms verzoeken en moet morele afwegingen maken. Claude is zo gebouwd dat het bepaalde schadelijke verzoeken weigert. Probeer de chat maar eens te vragen hoe je gifgas maakt, of hoe je een drone bouwt die zelf een doelwit kiest. Grote kans dat je bot vangt. Anthropic heeft hier namelijk een filosofische 'grondwet' voor geschreven, ethische richtlijnen.¹ Dat laat zien hoe vreemd deze technologie eigenlijk is: je programmeert niet alleen een machine, je probeert ook gedrag, grenzen en oordeelsvermogen in te bouwen. AI is dus niet zo voorspelbaar als een tank of broodrooster.

■ Het is een bekend patroon dat wetgeving achterloopt op technologie.

En dat maakt dit zo lastig. In Europa zijn we misschien opgelucht met de trap op de rem van Anthropic; het dubbelte lijkt nu de goede kant op te vallen. Maar willen we eigenlijk wel dat een privaat bedrijf bepaalt hoe het leger AI mag gebruiken? Is het alternatief, dat een president dat naar eigen inzicht doet, geruststellend? In de Verenigde Staten wordt die vraag nu openlijk uitgevochten.

Wij in Europa kunnen dit hoofdschuddend gadeslaan. Maar misschien is het verstandiger om de situatie vóór te zijn? Duidelijke, onafhankelijke wetgeving is het antwoord. We reguleren alle producten die we kopen, van auto's tot vliegtuigen, tot broodroosters! Over hoe defensie AI mag inzetten, gaapt een leemte.² Vreemd.

Het is een bekend patroon dat wetgeving achterloopt op technologie. Privacyregels kwamen pas jaren na de komst van het internet. Vaak pas nadat het kwaad al is geschied. Moeten we hier nu op wachten? Wetgeving maken kost tijd, veel langer dan mijn officiersopleiding. Des te meer reden om te leren van wat er in Amerika gebeurt, en het dak te repareren nu de zon nog schijnt.

SGTAO M.C.M.Y. (Maartje) Mulder

Noten

- 1 Zie: <https://www.anthropic.com/constitution>
- 2 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401689

Het Korps Mariniers wordt middels een transitie zonder weerga gereconstrueerd. Een nieuwe en meer complexe taakstelling en de introductie van nieuwe wapensystemen, voer- en vaartuigen en platformen. Een beweging die met het Future Littoral Operating Concept (FLiTOC) en het Force Design¹ al in 2017 is ingezet, nog voordat de focus van Defensie op Hoofdtak 1 werd gevestigd vanwege de toegenomen instabiliteit op ons eigen continent en daarbuiten. Voornoemde focus en reorganisatie komen nu op het juiste moment bij elkaar.

Monsterklus

Opleiden & Trainen voor Hoofdtak 1

→ Foto's: Korps Mariniers

■ nzake opleiding en training (O&T) zijn momenteel duidelijke richtlijnen uitgevaardigd. De defensieorganisatie moet groeien, opleidingen moeten korter en de output moet omhoog. Hiernaast wordt kritisch gekeken naar de hoeveelheid kwalificaties, die gekoppeld zijn aan de functies binnen de organisatie. Alleen *need to have*, geen *nice to have* opleidingen worden gegeven. De afkortingen JAN-JIP-JIT worden hier vaak gebruikt. *Just as needed, just in place* en *just in time*. Je hoeft niet in het opleidingslandschap te werken om te zien dat hier een spanningsveld bestaat. Meer mensen opleiden en eenheden trainen voor een complexere taak in de context van Hoofdtak 1 – en dat in een kortere tijd – is een uitdaging.

Dit artikel behandelt de stappen die het Korps Mariniers zet om te voldoen aan de hierboven genoemde vragen en richtlijnen. Hiervoor zijn drie operationele lijnen geïdentificeerd:

- Herziening van de initiële en loopbaanopleidingen;
- Herziening van de functiegerichte opleidingen en de arbeidskwalificatielijst (AKL);
- Het geheel passend maken in een samenhangend Opleidings en Operationeel Jaarplan (O2JP).

De drie operationele lijnen vormen integraal onderdeel van het door het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK) uitgegeven plan 'Gereed voor Hoofdtak 1' en staan onder regie van de werkgroep Opleiden & Trainen (WG O&T). De WG O&T is een samenwerkingsverband tussen het Mariniers Training Command (MTC) en het Mariniers Opleidingscentrum (MOC).

Initiële en loopbaan opleidingen

De initiële- en loopbaanopleidingen van het Korps Mariniers worden binnen de nieuwe opleidingssystematiek zoveel als mogelijk in een modulaire drieslag ingericht. Drie keer per jaar start de vernieuwde Mariniersopleiding van 24 weken waarin alle mariniers, ongeacht rang of stand, hun basisvorming en vakopleiding ontvangen. De Mariniersopleiding is meer dan 6 weken korter dan de oude Elementaire Maritieme Vorming (EMV)/Elementaire Vakopleiding (EVO) en is met de geïntegreerde Mountain Movement & Survival Course (MMSVC) met recht (één van) de zwaarste basisopleidingen van de Nederlandse krijgsmacht te noemen.

De loopbaanopleidingen van de onderofficieren zullen als logisch vervolg op bovenstaande opleidingen en op een later moment in de carrière starten. De vernieuwde driejaarlijkse Korpuraalopleiding omvat voortaan 16 weken. Een aanzienlijke verkorting ten opzichte van de huidige 9 maanden met slechts één opleiding per jaar. Deze verkorting wordt bereikt doordat het aantal cursisten per opleiding kleiner is, en doordat onderofficieren nu ook een Sergeantopleiding aangeboden krijgen. Hierdoor worden onze onderofficieren evenwel voor de functies in deze rang voorbereid. Ook deze onderofficiersopleiding is ingebed in het systeem van een meerslag.

De Praktische Opleiding tot Officier der Mariniers (POTOM) zal in tegenstelling tot de andere opleidingen in de opleidingssystematiek in een tweeslag worden ingericht. Dit is in afstemming met de Nederlandse Defensie Academie (NLDA) ingeregeld. Cursisten van de POTOM hebben de Mariniersopleiding succesvol afgerond voordat ze aan deze tactische leiderschapsopleiding voor officieren starten. De MARSOC Operator Course (zie navolgende paragraaf) volgen zij, veelal in het tweede academisch jaar, in hun leiderschapsrol om meer ervaring op te doen voordat zij naar de operationele eenheden gaan.

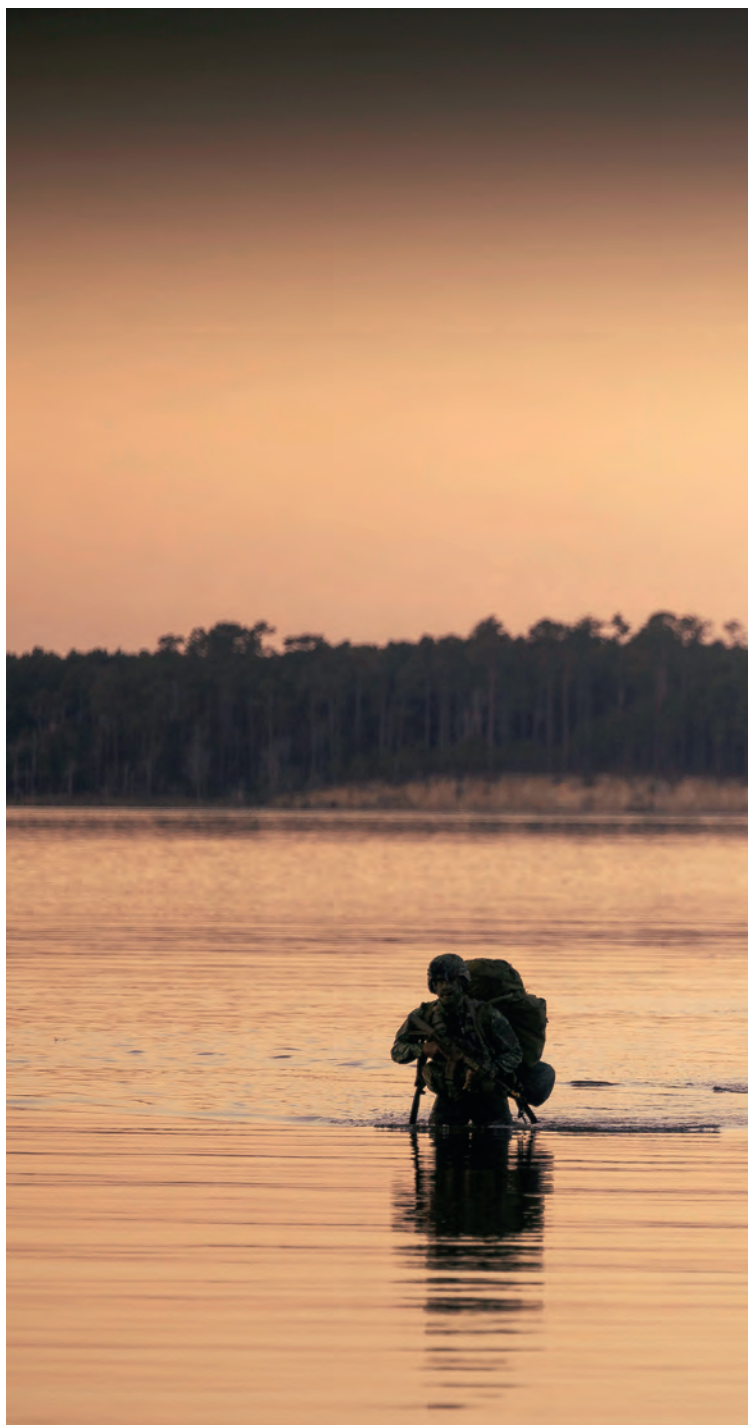
De nieuwe opleidingssystematiek wordt compleet gemaakt door aanvullende functionele opleidingen zoals de (nieuwe) Squadron Commanders Course en een Tactical Staff Course Officiëren. Onderofficiëren, die in deze functies en rollen een plaatsing krijgen, worden zodoende voorbereid op hun taak. Deze opleidingen worden als laatste onderdeel van de systematiek ontwikkeld.

Functiegericht opleiden conform arbeidskwalificatielijst
Met het afronden van de Mariniersopleiding is een marinier gereed om zijn functiegerichte opleidingen te doorlopen. Bijvoorbeeld op het gebied van logistiek, voertuigtechniek (monteurs) en muziek (tamboers & pijpers). Het grootste gedeelte van de mariniers volgt de Maritime Special Operations Capable (MARSOC) *operator course* van 16 weken. In deze functie-opleiding leert de marinier de eerste en essentiële vaardigheden om te opereren binnen een Specialized Amphibious Advance Force (SAAF) en om te opereren met – of binnen – een Special Operations Force (SOF). De kern van deze opleiding bestaat uit het uitvoeren van verkenningen (*reconnaissance*), offensieve handelingen (*strike*) en wapen – en schietvaardigheid.

Na de MARSOC *operator course* belandt de marinier op een opleidings-arbeidsplaats bij één van de operationele eenheden van het korps. Vandaaruit volgt de zeesoldaat 10-12 weken functiegerichte opleidingen op onder andere de volgende gebieden: communicatie & informatiesystemen (CIS), inlichtingen, pantserbestrijdingswapensystemen, mortieren, geleide raketten, *loitering munitions*, Unmanned Aerial Systems (UAS), langeafstandsprecisiëwapens, explosieven, medisch, voorwaartse logistiek en reparatie, voer- en vaartuigen en boordwapens. Deze functie-opleidingen zijn in twee blokken per jaar geclusterd. Het inplannen van bovenstaande opleidingen, waarvan een groot gedeelte verzorgd wordt door verschillende defensiescholen buiten het Korps Mariniers en het CZSK, is een behoorlijke uitdaging.

Om te bepalen welke opleidingen een marinier volgt herzien we de arbeidskwalificatielijst. Deze lijst geeft per arbeidsplaats weer welke kwalificaties Vereist en Gewenst zijn voor de bij de arbeidsplaats behorende uitvoering van taken. Kwalificaties worden behaald in opleidingen. In een opleiding zijn meerdere kwalificaties te behalen. Een vink op de arbeidskwalificatielijst is het beoogde sturingsmechanisme om personeel toe te laten tot een opleiding en deze op te leiden. Naast het herzien van de arbeidskwalificatielijst bezien we kritisch de bestaande én nieuwe functie-opleidingen. Is de inhoud nog relevant? Kan het korter? Is samenvoeging mogelijk? Voor opleidingen, die

■ Met in de toekomst drie Marine Combat Groups, is het mogelijk een verdere overkoepelende taakspecialisatie te implementeren.

in eigen beheer plaatsvinden, gaat dit in overleg met diverse specialisten die binnen het korps georganiseerd zijn in *branches*. De buiten het korps verzorgde opleidingen, zoals door het Commando Landstrijdkrachten en buitenlandse opleidings- en trainingscentra, vinden merendeels plaats door tussenkomst van Opleidingen Koninklijke Marine (OKM).

Het Opleidings- en Operationeel Jaarplan

Om alle activiteiten zoals opleidingen, trainingen, oefeningen en validatie vanuit het MOC, het MTC en de operationele eenheden inzichtelijk te maken en te synchroniseren, is het Opleidings- en Operationeel Jaarplan (O2JP)

geïntroduceerd. Het O2JP is een verdieping en aanvulling op het Operationeel Jaarplan (OJP), dat vanuit het Maritiem Operatie Centrum Admiraliteit België, Nederland en Luxemburg (MOC-ABNL) wordt beheerd. De basis voor het O2JP is een gestandaardiseerde opleidings- en gereedstellingssystematiek, Training & Readiness (T&R)-cycle genaamd. Een continue gereedstelling van drie MC(T)Gs² is het leidende uitgangspunt in de T&R-cycle. Dat betekent dat er geen opwerkjaar en gereedheidsjaar voor een MC(T)G meer bestaat; marinierseenheden zijn altijd (operationeel) inzetbaar voor het leveren van vrede en veiligheid op en vanuit zee.

‘We make marines’

MISSION STATEMENT MOC

*‘We train marines to fight
and win’*

MISSION STATEMENT MTC

Met in de toekomst drie Marine Combat Groups (MCG's), is het mogelijk een verdere overkoepelende taakspecialisatie te implementeren om de O&T inspanning passend te maken binnen het O2JP. Het uitgangspunt is dat ieder MCG gereed is voor SAAF-operaties en dat daarnaast een MCG gespecialiseerd is in SOF-operaties en een derde in Crisis Response Operations. De taken behorende bij bovenstaande inzetvormen zijn uitgewerkt in de Mission Essential Task List (METL). De METL geeft richting aan het O2JP, dat ontworpen is op een cyclus van twee jaar. Continue hoge vechtgereedheid in een Hoofdtak 1-scenario, in het meest waarschijnlijke inzetgebied zoals bijvoorbeeld Noord Noorwegen, is daarbij het uitgangspunt. Dit betekent ook dat in sommige gevallen bepaalde activiteiten in mindere mate terugkomen dan voorheen.

De T&R-cycle is een op maat gesneden blauwdruk, die aan de gestelde richtlijnen en verplichtingen voldoet. Ook is er oog voor de benodigde ondersteuning en werk/privébalans. De blauwdruk is gestoeld op drie wetmatigheden. Allereerst doorlopen eenheden een vast repeterend stramien van verschillende periodes: bloktrainingen (bijvoorbeeld een koudweertaining, bergtraining of schiettraining), *lessons identified/-learned* (waarbij aandacht is voor verbeteringen), specifieke trainingen en *compliance*. Hierbij is jaarlijks voldoende flexibiliteit voor inpasactiviteiten en twee functie-opleidingsblokken. Ten tweede wordt zorggedragen dat er zoveel mogelijk aanwezigheid is in Noord-Europa en het Caribisch gebied. Deze aanwezigheid onderstreept onze NAVO verbintenis en onze verantwoordelijkheid om het Koninkrijk te beschermen. Daarnaast blijft het korps 'zo wijd de wereld strekt' opereren, vanuit de jungle in Belize tot aan de eilanden van Indonesië. Als laatste zijn de activiteiten zo georganiseerd, dat ondersteunende logistieke-, medische- en instructiecapaciteiten duurzaam inzetbaar blijven.

Uitdagingen en benodigdheden

Met het opzetten en starten van het nieuwe systeem van opleiden en trainen bij het Korps Mariniers belanden we ook in een fase van risicoherkenning en de implementatie van mitigerende maatregelen. Want welk effect heeft het afgelasten van een bepaalde activiteit of een deel van een activiteit op de individuele personele gereedheid en de operationele gereedheid van een eenheid? Wat als de instructie-, logistieke en medische capaciteit onvoldoende aanwezig zijn? Wat als een schiet- of oefenterrein niet (meer) beschikbaar is? Wat als het budget onvoldoende is, of mensoefendagen overschreden dreigen te worden? Hoe blijft het korps meegaan met de veranderingen op het slagveld?

Nadrukkelijk kijkt het als Korps Mariniers naar mitigerende maatregelen en oplossingen. Het bewust stapelen en combineren van opleidingen en trainingen dempt de schaarse logistieke- en instructiecapaciteit. Een aanvulling van specialistische instructeurs geeft ruimte om nieuwe specialismes, zoals *counter-UAS*, elektronische oorlogsvoering en gebruik van onbemande systemen te integreren met bestaande wapensystemen. Reservisteninzet en inhuur helpt om op piekmomenten en bij schaarste de uitdagingen het hoofd te kunnen bieden.

■ Activiteiten zijn zo georganiseerd, dat ondersteunende logistieke-, medische- en instructiecapaciteiten duurzaam inzetbaar blijven.

Maar er zijn ook maatregelen en oplossingen die gedeels buiten de directe invloedssfeer van het korps vallen. Een langere plaatsingsduur vermindert de opleidingsbehoefte en is bijna randvoorwaardelijk om het scholings-/opleidingssysteem te laten slagen. Meer budget moet de noodzakelijke ruimte creëren om zowel het trainen als het intern en extern opleiden voor de complexere taakstellingen van de MC(T)Gs te faciliteren. Snel in kunnen spelen op veranderingen en ontwikkelingen op het gevechtssveld moeten mogelijk gemaakt worden door een robuust en wendbaar systeem van reorganiseren. Als de oorlog in Oekraïne ons momenteel iets leert, dan is het dat snel kunnen inspelen op verandering noodzakelijk is om effectief te kunnen zijn op het slagveld.

Conclusie

Met de drie operationele lijnen geeft het Korps Mariniers geïntegreerd vorm aan de keten van opleiden en trainen. Twee directies van het CZSK (Operaties en Personeel & Organisatie) zijn daarmee in dit project onlosmakelijk met elkaar verbonden. Deze verbinding heeft ervoor gezorgd dat het beste uit twee werelden is gehaald. Er is een naadloze aansluiting van trainen op opleiden en er wordt efficiënt omgegaan met schaarse tijd, mensen en middelen teneinde gereed te zijn voor een Hoofdtak 1-scenario.

De werkgroep Opleiden & Trainen bestaat uit KOLMARN S J.W. van Dijk MBA MPS EMSD, Commandant MTC. LTKOLMARN S D. Borst EMSD BSc, Commandant MOC. LTKOLMARN S M. van der Luit MSc EMSD BBA, SO1 Plans MTC. MAJMARN S ing. B. Dubbeld, Hoofd Loopbaanopleidingen MOC. MAJMARN S F. Pieterse MSc MA Transitie manager MTC.

Noten

- 1 GENMAJMARN S Rob de Wit & KOLMARN S Emanuel Thomeer, *Force Design. Littoral Raiding Force Combat operations from the sea*, Marineblad, jaargang 132, nr 2, maart 2022, 4-9.
- 2 MCTG staat voor Marine Combat Task Group, een MCG inclusief enabling capaciteiten.

Data en AI in dienst van gevechtskracht

Het Marine Capability Plan

De gevechtskracht van het Korps Mariniers staat of valt met de juiste middelen op het juiste moment. Maar hoe behoud je als staf het overzicht over honderden capaciteiten, financiële tekortkomingen en operationele verplichtingen? Het antwoord ligt in een combinatie van een doordachte data-infrastructuur, Business Intelligence en Artificial Intelligence, gebundeld in het Marine Capability Plan (MCP).

Handmatige processen bereiken grenzen

De toekomst van het Korps Mariniers is constant onderhevig aan veranderingen. Aanpassingen in geplande inzet binnen de Regionale Plannen van de NAVO, de opkomst van nieuwe technologieën, die vragen om een andere manier van optreden en een veranderend vijandsbeeld, maken dat de staf van de Groepscommandant Operationele Eenheden Mariniers (GCOEM) altijd moet nadenken over de optimale set aan capaciteiten ((wapen)systemen en middelen) en *capabilities* (vereiste operationele vermogens om een bepaalde taak uit te voeren) van onze eenheden. Tegelijkertijd verouderd huidig materieel, moeten er daardoor nieuwe investeringskeuzes gemaakt worden en vraagt de korpsleiding om heldere materiële en personele gereedheidsrapportages. Een groot deel van het werk van de GCOEM-staf bestaat dan ook uit het blootleggen van verbeterpunten in de gevechtskracht van het korps.

Als zodanig is de staf verantwoordelijk voor het opstellen van onderbouwde investeringsvoorstellen om, binnen de geschetste financiële, organisatorische en tijdsaders, aanpassingen in de organisatie te bewerkstelligen. De huidige processen voor het identificeren van tekortkomingen, het kwalitatief en kwantitatief onderbouwen van materieelbehoeftes, het doorberekenen van financiële consequenties en het uitvoeren van impactanalyses gaan echter handmatig en zijn daarom tijdrovend en daarnaast onderhevig aan menselijke fouten. Daarnaast moeten er, ondanks flinke investeringen in Defensie, altijd keuzes gemaakt worden in de onderverdeling van budgetten. Het is voor een stafofficier complex om uit de talloze variabelen het meest optimale investeringsadvies te destilleren. Er is daarom een groeiende behoefte aan een (digitale) tool die dit fundamenteel anders aanpakt.

Doctrines vertaald naar Data

→ Foto's: Korps Mariniers

LEES VERDER →

- Hoe behoud je als staf het overzicht over honderden capaciteiten, financiële tekortkomingen en operationele verplichtingen?

De ontwikkeling van deze tool is niet bij technologie begonnen, maar bij doctrine. De Command Advisory Group (CAG) en het Bureau Materiële Gereedheid (MG) hebben het afgelopen jaar samengewerkt aan een gestructureerde vertaalslag van verschillende datasets naar een bruikbare tool. De belangrijkste doctrinaire dataset komt voort uit de Concept of Employment (CONEMP). Deze beschrijft hoe het korps wordt ingezet en op welke manier de marinierseenheden opereren (bijvoorbeeld amfibisch, snel inzetbaar, *dispersed* optreden in kleine teams met hoge mobiliteit) en creëert duidelijke taak- en rolverdelingen tussen de verschillende marinierseenheden.

Deze onderverdeling is vastgelegd in de Mission Essential Tasks List (METL), welke met name door het Marine Training Command (MTC) gebruikt wordt om te toetsen of eenheden in staat zijn om de toegewezen missiekritieke taken en rollen uit te voeren.

De NAVO werkt zelf ook met zogenaamde Capability Codes, ofwel gestandaardiseerde codes die aangeven wat een eenheid zou moeten kunnen, op welke schaal-grootte en welke specialisatie of rol deze eenheid heeft zodat alle NAVO-landen dezelfde taal spreken, met name bij het plannen van inzet. De eerste stap in het creëren van een onderbouwde dataset voor onze tool was daarom het opstellen van een generieke set aan Capability Codes toepasbaar op de eenheden van het Korps Mariniers. Deze set werd gefilterd uit de huidige doctrine (CONEMP), de bestaande METL en NAVO-codes. Omdat het korps momenteel in transitie is wordt er ook altijd vooruitgekeken met een strategische visie gekeken naar eventueel toekomstige benodigde *capabilities*.

Om taken zoals omschreven in onze Capability Codes uit te voeren, hebben de gevechtseenheden (wapen)systemen nodig. In een tweede stap zijn de specifieke taken en rollen van eenheden daarom gekoppeld aan de benodigde (wapen)systemen. Het totaal aan (wapen)systemen dat het Korps Mariniers nodig heeft is uitgewerkt in de Materiaalvergelijkingstabel – een dashboard gecreëerd door Bureau MG om inzicht te krijgen in welke nieuwe materialen gekocht worden om alle oude systemen te vervangen, inclusief de bijbehorende investeringskosten over de komende vijftien jaar. Ook is de instroom- en uitstroombdata van systemen opgenomen. Door de transitie, en omdat de technologische ontwikkelingen op het gevechtsveld ons dwingen het materiaal continu te blijven updaten, behelst dit een behoorlijke dataset. Het MCP behelst daarom ook innovatieprojecten zodat toekomstige behoeften mee worden genomen in financiële reeksen.

Van Excel naar Dashboard: samenwerking TNO

Naast het opstellen van deze geïntegreerde database was een belangrijker vraagstuk hoe deze database geprofessionaliseerd en gedigitaliseerd kon worden. De ambitie was helder, maar de uitvoering vroeg om specialisme. Via het 'Deliver Impact Faster'-programma van TNO en het Maritime Data Science Centre (MDSC) werd een intensieve samenwerking opgestart in de vorm van drie sprintweken, ofwel 'One Week Challenges', waarin in hoog tempo van concept naar werkend prototype werd gewerkt. In de eerste sprint lag de nadruk op het centraliseren van

verspreide Excel-datasets in een relationele database en op het bouwen van een eerste PowerBI-dashboard. Al na één week kon worden gedemonstreerd welke *capabilities*, en dus taken en rollen van eenheden, onvoldoende uitvoerbaar zijn door materiële tekortkomingen en wat de financiële delta is om die kloof te dichten. In deze week is ook besloten om de tool het Marine Capability Plan te noemen.

In de tweede sprint werd de technische architectuur doorontwikkeld. Om een overzichtelijk dashboard te bouwen is er een ingewikkeld programma nodig dat aan de achterkant draait – dit wordt de *back-end* genoemd. Deze *back-end* draait momenteel op het defensie-ontwikkelplatform DBDAAP, wat ons in staat stelt snel iteratieve aanpassingen in de technische architectuur door te voeren. Deze aanpassingen hebben direct invloed op hoe het dashboard er aan de voorkant uitziet, bijvoorbeeld hoe we de data visueel maken in grafieken.

De Capability Codes en de daaraan gekoppelde materiële capaciteiten werden vervolgens langs twee lijnen onderverdeeld en opgenomen in de technische architectuur. Deze zijn dus ook terug te zien in het front-end:

1. De NAVO Functions of Combat, ook wel *warfighting functions* genoemd. Dit is een indeling voor het logisch structureren van militaire activiteiten en capaciteiten. Ze worden specifiek voor het MCP gebruikt, omdat het men dwingt in effecten na te denken in plaats van enkel materiaal, waardoor *capability gaps* inzichtelijker zijn, er betere integratie met het plannen van operaties plaatsvindt en slimmere keuzes in verwerving mogelijk zijn.
2. De PACE-methodiek. Dit is een gestructureerde manier van plannen op basis van de Primary (het hoofdplan), de Alternative (het alternatief als het hoofdplan uitvalt), de Contingency (de noodoptie) en de Emergency (het laatste redmiddel). Deze onderverdeling maakt het mogelijk prioriteiten te stellen in de investeringsadviezen. Als een systeem enkel gebruikt wordt als Emergency kan het bijvoorbeeld minder prioriteit hebben dan een Primary systeem.

AI als schrijver van de Projectkaart

De derde sprint stond in het teken van professionalisering en opschaling. Instroomdata van nieuwe materieelprojecten en uitstroombdata van *legacy* (oude) systemen werden geïntegreerd, wat de tijdlijn van capaciteitstransitie zichtbaar maakte. Ook werd een eerste functionele koppeling gelegd met een defensie Large Language Model (LLM),

■ In drie 'One Week Challenges' gingen we in hoog tempo van concept naar werkend prototype.

■ Het MCP is meer dan een digitaal overzicht. Het is een instrument voor datagedreven commandovoering.

omdat de meest arbeidsintensieve taak voor Bureau MG het opstellen van projectkaarten en behoeftestellingen is. Dit zijn doctrinair complexe documenten, die een stevige analytische inspanning vergen.

Door het MCP-dashboard te koppelen aan DefGPT, het LLM dat beschikbaar is op het defensienetwerk MULAN en daardoor departementaal vertrouwelijke informatie kan verwerken, kan dit proces fundamenteel worden versneld. Een medewerker kan straks, gevoed door actuele capaciteitsdata en relevante doctrine, een conceptversie van een projectkaart laten genereren. Het LLM kent de context, begrijpt de PACE-indeling en kan de invulling van standaard formats aanzienlijk versnellen. De staf-officier behoudt de regie en de doctrinaire toetsing, maar de voorzet die het systeem geeft biedt een aanzienlijke tijdsbesparing bij het opstellen van de definitieve projectkaart. Om het MCP volledig uit te rusten met AI-tooling en de data verder te optimaliseren zijn er nog minimaal drie sprintweken ingepland.

Wat het MCP betekent voor GCOEM

Het MCP is meer dan een digitaal overzicht. Het is een instrument voor datagedreven commandovoering op drie niveaus: een realtime capaciteitsoverzicht voor de commandant, besluitvormingsondersteuning voor de GCOEM-staf en een strategische investeringstool richting hogere echelons binnen het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK).¹ De combinatie van een gevulde database, een interactief dashboard en een geïntegreerd LLM maakt het korps minder afhankelijk van individuele kennisdragers en stelt de staf in staat sneller en beter onderbouwde adviezen te produceren.

Dat dit werkt, bewijst het traject van de afgelopen maanden. Wat begon als een idee op papier is inmiddels een werkend prototype dat door eindgebruikers positief wordt gevalideerd. De volgende stappen zijn standaardisatie van datadefinities (zoals een eenduidig gebruik van de term 'Capability Codes'), een *security*- en *compliance*-toets om te controleren of onze technische architectuur van een testomgeving overgeheveld kan worden naar een officieel geïmplementeerde omgeving, en integratie binnen de bredere CZSK-architectuur en van de Directies Plannen (DPLAN) en Aansturing Operationele Gereedstelling (DAOG).

M.E. Dijkman is Senior Adviseur in de Commanders Advisory Group, staf GCOEM. MAJMARNIS H.J. Duijster is Hoofd bureau Materiele Gereedheid. KAPTMARNIS M. van Lis is Adviseur digitale transformatie & AI (CAG).

Noot

¹ Zie ook beleidskaders informatie-gestuurd optreden (Defensievisie 2035), gevechtskracht door rekenkracht (Digitale Transformatie Strategie Defensie) en AI-gedreven besluitvormingsondersteuning (Defensie Strategie Data Science & AI 2023–2027).

PELTOR
Protection & Communication

Made for the Mission.

Improve tactical efficiency, protect your senses.

3M™ Peltor™ ComTac VIII Headset

De 3M™ PELTOR™ ComTac™ VIII Headset; excellent comfort door de nieuwe platte, ventilerende hoofdband en speciaal gevormde cups. Past naadloos onder de meeste helmen en gemakkelijk om te zetten naar helm mount. Bevat nieuwe en verbeterde functies waaronder Soundscape (verhoogde spraakverstaan-

baarheid door automatische volumeregeling en ruis onderdrukking), MAP (Mission Audio Profiles; next level situational awareness), Earplug mode (behoud van SA en comms bij gebruik extra oordoppen). Biedt bescherming tegen zowel impuls- als constante geluiden. Noise cancelling, waterproof microfoon.

3M™ Peltor™ FL7000 PTT Adapter

De 3M™ PELTOR™ FL7000 Push To Talk adapters kenmerken zich door eenvoud, robuustheid en flexibiliteit. Daarnaast zijn ze comfortabel in gebruik. Deze low profile pressel switch is geschikt voor een of meerdere radio's, eventueel met EUD. De

knoppen geven press-feedback en zijn bedienbaar met handschoenen. Geschikt voor verschillende headset connectoren en toepasbaar voor een breed scala aan radio's.

3M™ SecureFit™ 600 serie Optimale oogbescherming

De 3M™ SecureFit™ 600 is een veiligheidsbril die zich aanpast aan de breedte van het hoofd. Het Pressure Diffusion Temple-technologie (PDT) ontwerp oefent alleen druk uit op de minder gevoelige achterkant van het hoofd, waardoor deze bij langdurig gebruik comfortabel blijft. De wrap-around vorm van de bril zorgt ervoor dat deze goed op zijn plaats blijft zitten. Door de platte pootjes

heeft de bril minimale impact op de demping bij gebruik in combinatie met een ComTac™ gehoorapparaat.

De Scotchgard™ Coating staat garant voor een zeer goede anti damp en antikras eigenschappen. De Scotchgard™ Protector biedt UV-bescherming. De 3M™ SecureFit™ 600 is getest conform de Stanag 2920.

3M Nederland B. V. • Schenkkade 50K • 2595 AR Den Haag
Tel. +31 6 534 33 094 • rvanderbeek@mmm.com

Meer informatie

Draagvlak

Neen, u kunt Defensie er niet van beschuldigen dat er een zesjes-mentaliteit heerst. Als het om het draagvlak gaat, dan scoren wij al sinds jaren een stabiele zeven. 'Deze ruime voldoende willen we behouden', aldus de recente Stand van Defensie voorjaar 2026. En verder is men van mening dat dit draagvlak 'voor Defensie een samengestelde is van de gedragingen van de organisatie, de perceptie van deze gedragingen door de samenleving en invloeden vanuit de omgeving (dat zijn de (geo)politieke omstandigheden en -veranderingen). De defensieorganisatie heeft alleen invloed op de eerst genoemde factor.'

Uiteraard heeft het Ministerie van Defensie weinig invloed op de geopolitieke omstandigheden, tenzij men door diverse straten op zee vaart die op dit moment wezenlijk betwist zijn. Recentelijk was er blijkbaar weer een ontmoeting met Xi's keizerlijke marine, maar verder schudt men zo weinig mogelijk aan de boom. Ook slapende beren moet men niet wakker maken.

Ik betwijfel echter ten zeerste dat de defensieorganisatie geen invloed heeft op de politieke omstandigheden in Nederland om het draagvlak te behouden of – heel ambitieus – te vergroten. Aan het hoofd van de organisatie staan immers bewindslieden en die maken deel uit van het kabinet en dus ook van de defensieorganisatie, toch?

■ We moeten voorkomen telkens weer te schuilen achter bedreigingen, terwijl burgers banger zijn voor hoge inflatie, werkeloosheid door AI en armoede na pensionering.

Voor 'politiek' bestaan er veel definities, die uiteindelijk erop neerkomen dat het gaat om de reallocatie van schaarse middelen. In eenvoudig Nederlands: wie krijgt de meeste centen? Ik maak het graag middels een voorbeeld duidelijk. De Faculteit Militaire Wetenschappen en de Trip van Zoutlandkazerne in Breda staan in dit voorbeeld voor Defensie dat goed is voor € 34,5 miljard. Ten noorden zitten een middelbare- en een hogeschool, die staan voor € 54,8 miljard. Ten oosten vindt u het Amphia ziekenhuis dat samen met het woonzorgcentrum om de hoek een deel van € 119,5 miljard krijgt. Daar zitten ook mensen uiteraard die uit de grootste pot van de rijksbegroting hun AOW ontvangen, € 124, 7 miljard. En al deze onderdelen, die de Nederlandse staat en samenleving draaiende houden, moeten elk jaar weer om voldoende geld vechten.

Het is terecht dat Defensie de laatste jaren een grote inhaalslag heeft gemaakt en dat er meer wordt geïnvesteerd in mens en materieel, maar dit is geen vanzelfsprekendheid. Met name als het geld uit de begrotingen moet komen van zorg, sociale zekerheid en onderwijs, dan kan de dreigingsanalyse gauw naar de achtergrond verdwijnen en komt de legitimiteit van de hoge investeringen van het ministerie onder druk te staan. Recentelijk nog werden bezuinigingen in de sociale zekerheid gerechtvaardigd met de noodzaak van een hoge defensiebegroting.

Daarnaast vraagt de regering steeds meer van het individu om zichzelf voor te bereiden op een noodsituatie en een noodpakket in huis te hebben om 72 uur voor zichzelf te zorgen. In het ergste geval denkt men zelfs steeds openlijker erover na om hetzelfde individu te verplichten ook het land te verdedigen, desnoods buiten de landsgrenzen.

Wij als Defensie moeten voorkomen dat we het momentum van grote legitimiteit in de samenleving verliezen door telkens weer te schuilen achter (abstracte) bedreigingen, terwijl burgers banger zijn voor hoge inflatie, werkeloosheid door AI en armoede na pensionering. Draagvlak is zoiets als vertrouwen, het komt te voet en vertrekt te paard. Wij moeten dit dagelijks beseffen als wij van de burgers offers vragen.

Dr. J.E. (Jörg) Noll (1967) is politicoloog en luitenant-kolonel (r) bij de Bundeswehr. Sinds 2007 is hij universitair hoofddocent Internationale Conflictstudies aan de Nederlandse Defensie Academie (NLDA).

De geneeskundige behandel- en afvoerketen

Een uitdaging voor het
Specialized Advance
Amphibious Force-optreden

→ Foto's: Korps Mariniers

De beste manier om slachtoffers te voorkomen in een militair conflict is een succesvolle militaire operatie. Echter, bij elke militaire operatie zijn slachtoffers meestal onvermijdelijk. Het Korps Mariniers heeft daarom gebouwd aan een passende geneeskundige afvoer- en behandelketen. Daarbij is het uitgangspunt zo goed mogelijke zorg te bieden ter ondersteuning van de militaire eenheid binnen de operationele omstandigheden.

In dit artikel proberen we een overzicht te geven van de uitdagingen van de geneeskundige keten voor dit type optreden, en daarbij de stappen die binnen het Korps Mariniers gemaakt zijn (en nog lopen) om zo goed mogelijk invulling te geven aan de zorg voor een slachtoffer binnen de dynamiek van het optreden.

Het optreden als Specialized Advance Amphibious Force (SAAF) creëert een grote hoeveelheid uitdagingen voor de geneeskundige behandeling- en afvoer. De belangrijkste uitdagingen zijn:

- De onderlinge afstanden tussen geneeskundige faciliteiten, en dan vooral die tot de dichtstbijzijnde chirurgische capaciteit.
- De uitdagingen rondom onderlinge communicatie en de communicatie naar een vanaf het gevechtveld naar het hoofdkwartier.
- Het optreden in vijandelijk gebied met waarschijnlijk een gebrek aan militair overwicht en met name een gebrek aan luchtoverwicht wat Medical Evacuation (MEDEVAC) vrijwel onmogelijk maakt, zeker via de lucht.
- Lessen uit de meest recente conflicten dat geneeskundige eenheden en faciliteiten actief worden aangegrepen als doelwit. Dit betekent dat ze niet standaard kunnen vertrouwen op de bescherming vanuit de conventies van Geneve. Concreet kunnen ze dan niet herkenbaar als geneeskundige eenheid optreden, en zijn ze verantwoordelijk voor hun eigen *force protection*.

Om deze geneeskundige afvoer- en behandelketen vorm te geven is een *toolbox* van capaciteiten opgebouwd waarmee we de uitdagingen van het optreden zo goed mogelijk het hoofd geboden kunnen worden. Deze *toolbox* is begonnen op papier, uitgewerkt in *wargames*, en wordt inmiddels beproefd en verbeterd in de *building* fase van het nieuwe concept. De juiste inzet van de *capabilities* wordt aangestuurd vanuit goede geneeskundige planning om een passende afvoerketen te kunnen bouwen.

Geneeskundige toolbox

Geneeskundige behandelketen algemeen

Zorg voor een slachtoffer begint met Zelf Hulp Kamedaden Hulp (ZHKH). Iedere militair leert om deze redenen elementen vanuit de Trauma Combat Casualty Care (TCCC). Daarna wordt deze zorg overgenomen door een Combattant met een Geneeskundige Neventaak (CGN), om vervolgens aan iemand over te dragen in hogere geneeskundige echelons. Transport van het slachtoffer geschiedt bij voorkeur door middel van *dedicated* MEDEVAC capaciteit, of door omstandigheden middels Casualty Evacuation (CASEVAC). Binnen de geneeskundige keten van het amfibische optreden bestaan Role 1-capaciteiten.

Hier wordt verdere Damage Control Resuscitation (DCR) geleverd bij traumaslachtoffers. Ook is er aandacht voor Disease and Non-Battle Injuries (DNBI) en geneeskundige kennis om niet geprotocolleerde medische triage en behandeling aan te sturen. In Role 1 kan ook een (beperkte) holding capaciteit voor slachtoffers worden uitgebracht. Deze capaciteiten bevinden zich op het land als Medical Support Team (MST) of in de nabijheid van de amfibische connectoren als Littoral Medical Support Team (LMST). De amfibische afvoerketen valt vervolgens terug op de Role 2 Afloat. Hier levert men primair Damage Control Surgery (DCS) en beperkt definitieve chirurgie. Vervolgens moet het slachtoffer worden afgevoerd in de (inter)nationale keten totdat deze terug het gevecht in kan of uiteindelijk naar Nederland gerepatriëerd.

Role 0

Omdat de afvoer *window based* geschiedt, zal de afvoer vanaf het Point of Injury (POI) naar het hogere echelon mogelijk langer duren dan gewenst. Om de initiële opvang voor slachtoffers zo goed mogelijk in te regelen, is elke 12-mans sectie ingericht met twee MEDICS die aanvullend worden opgeleid in het leveren van Prolonged Casualty Care (PCC). Aangezien zij naast hun geneeskundige taak nog andere taken hebben binnen het team, zelf ook gewond kunnen raken en rust nodig hebben, wordt elke operator opgeleid tot het niveau van gewondenhulp (ook bekend als Combat Life Saver (CLS)). Zij kunnen als 'smart hands' ondersteunen bij de eerste opvang, maar ook verzorging van slachtoffers.

Role 1

Binnen de Marine Combat Task Group (MCTG) is de Role 1-capaciteit zelfstandig uit te brengen door middel van het (Littoral) Medical Support Team (LMST). Deze geneeskundige entiteit bevindt zich bij inzet midden in de *area of operations* en dient zich zelfstandig te kunnen verplaatsen en redden binnen de tactische omstandigheden. Het (L)MST is zodanig ingericht dat zij afhankelijk van het geneeskundige plan kunnen opsplitsen in een element gewondentransport, wat kan optreden als MEDEVAC, en een behandelelement wat in staat is om een kleine Role 1 Medical Treatment Facility (MTF) te bemensen. In principe leveren zij als team zorg vanuit een hoog mobiele basis. Dat betekent in de praktijk dat ze geen grote footprint achterlaten of lang op een vaste locatie verblijven. Bij voorkeur treden ze op in vaste behuizing (onder de grond), maar ze zijn ook toegerust om vanuit een tent of vanuit een voertuig te opereren. Deze manier van optreden levert wel beperkingen op voor de kwaliteit en mogelijkheden van de geneeskundige zorg. Dit wordt zowel veroorzaakt door de gebrekkige behandelcapaciteit en behandelruimte, maar

■ Elke operator wordt opgeleid tot het niveau van Combat Life Saver.

ook omdat ze continu moeten letten op hun (hitte)signatuur voor eventueel overvliegende drones, met gevolgen voor het op temperatuur houden van het slachtoffer.

De geleverde zorg in het operatiegebied bij de Role 1 is primair gericht op snelle terugkeer naar de eenheid om de slagkracht weer op peil te brengen. Wanneer dit niet mogelijk is, dient het slachtoffer zo snel mogelijk weggevoerd te worden uit het operatiegebied naar het juiste niveau van zorg. De snelheid waarmee dit kan gebeuren wordt bepaald door de operationele omstandigheden en keuzes.

Role 2

Het is essentieel dat Role 2-zorg voor de MCTG planmatig beschikbaar is, omdat anders de geneeskundige keten niet gesloten kan worden uitgebracht. Deze Role 2 kan zich zo-

wel aan boord of aan land bevinden. Zij wordt uitgebracht onder eigen Nederlandse capaciteit (480 Hospitaal Compagnie Maritiem van het 400 geneeskundig bataljon, in samenwerking met het Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen (IDR)), Host Nation Support (HNS) of bij een internationale partner.

Geneeskundig plan

Elke operatie bevat een geneeskundig plan dat *tailor made* voor de missie wordt gemaakt. Het houdt rekening met de omstandigheden, zowel operationeel als geografisch. Daarnaast dient het geneeskundige plan flexibel en adaptief te zijn om bij wijzigende opstandigheden op- of afgeschaald te worden. Dit vereist continue proactieve betrokkenheid van de Medical Planner (MEDPLAN) binnen alle niveaus van het operationele planningsproces.

In NAVO-verband is afgesproken te streven naar afvoer binnen de NAVO-tijdslijnen.¹ Binnen de HDP G/03 wordt aangegeven dat bij een *war of necessity* het door operationele context en omstandigheden tijdelijk en plaatselijk voor kan komen dat de middelen tekort schieten om de maximale zorg te leveren.² Binnen het SAAF-optreden is in een *wargame* aangetoond dat planningstijdslijnen en het niveau van zorg door de operationele context en de beperkte *windows* voor transport waarschijnlijk niet haalbaar zijn.³ Ook de inzet van extra middelen levert geen of nauwelijks winst op voor het slachtoffer. Daarnaast is er geen transportcapaciteit voor deze aanvullende inzet, en vereist het optreden specifieke tactische *capabilities* op het gebied van onder andere *protection*, *sustainment* en *manoeuvrability* welke niet elke geneeskundige entiteit bezit. Alle eenheden, dus niet slechts de geneeskundige,

hebben een rol in de geneeskundige afvoerketen. In extremis zal er moeten worden teruggevallen op eerdergenoemd Prolonged Casualty Care (PCC). Hier dient zowel de militair, de eenheid en de zorgverlener op te worden voorbereid. Dit is ook een belangrijke les uit het conflict in Oekraïne. Tevens moet er aandacht zijn voor het feit dat er slachtoffers komen te overlijden, die het in een betere operationele situatie (het halen van de tijdslijnen) wel zouden hebben overleefd.

Binnen het optreden van de Littoral Raiding Force (LRF) in een SAAF-missieprofiel gelden voor de geneeskundige planning de volgende algemene beperkingen en planningsoverwegingen:

- De hoeveelheid ruimte aan boord van de Role 2 Afloat en de amfibische connectoren is beperkt.
- Er wordt opgetreden in vijandelijk gebied, waarbij de geneeskundige capaciteiten niet herkenbaar optreden. Zij dienen zich te houden aan dezelfde tactische principes als de gevechtseenheden. Daarnaast dienen ze in staat te zijn zeven dagen *self supporting* op te treden en zijn ze in staat zichzelf te verdedigen, zowel passief als actief.
- De geneeskundige afvoer vindt plaats op het moment, en op de manier dat dit tactisch mogelijk is. De afvoer is *window based* waarbij het openen van deze *window* gelijk staat aan de mogelijkheid veilig een slachtoffer te kunnen vervoeren. Deze *windows* zullen verschillen tussen ieder echelon binnen de geneeskundige afvoerketen.
- Communicatie en aansturing is niet gegarandeerd. Er dient een uitgebreid verbindingsplan gemaakt te worden waarbij er ook een plan moet zijn voor gewondenafvoer bij een totaal gebrek aan communicatie.
- Er is geen centrale aansturing van het gevecht wat maakt dat de afvoer van de gewonde tot aan een Littoral Exit Point (LEP) of een Helicopter Landing Site (HLS) door de ontplooiende eenheid moet worden gecoördineerd.

De MEDPLANNER van de MCTG dient rekening te houden met al deze beperkingen, en daarnaast continu bij te sturen bij veranderingen van de tactische situatie. Het doel van het geneeskundige plan is om altijd te voldoen aan de normen zoals deze binnen Nederland zijn vastgelegd. De realiteit is echter dat binnen het SAAF-optreden deze normen veelal niet haalbaar zijn.

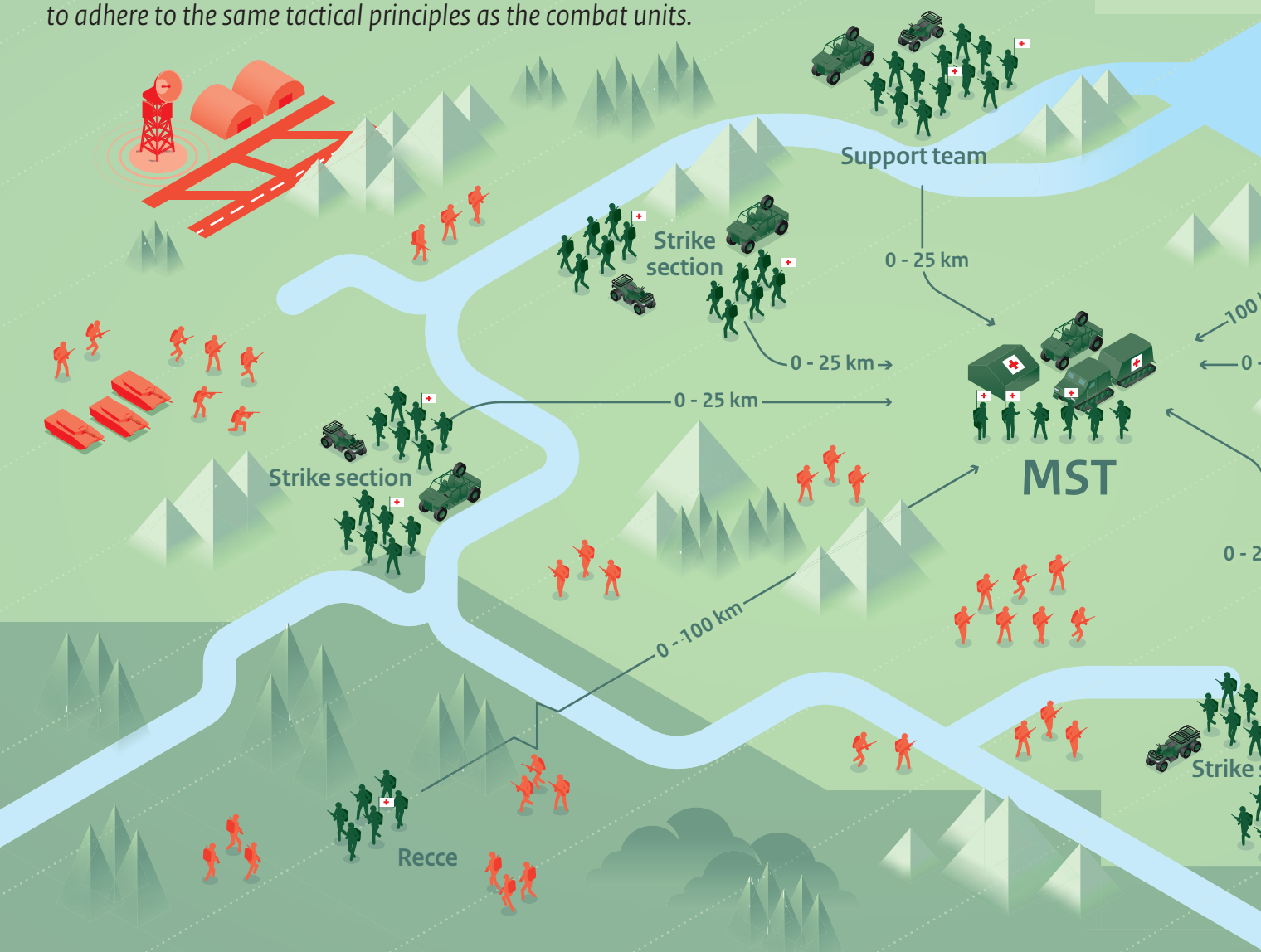
■ De afvoer van de gewonde gebeurt wanneer de operationele situatie dat toelaat.

Concept of Employment Medical Capabilities Littoral Raiding Force

The medical system is designed as a toolbox to deliver scalable, interchangeable, and flexible medical care, tailored to every phase of the operation through effective medical planning. The medical capabilities are able to operate in the same contested area of operation and are able to adhere to the same tactical principles as the combat units.

- CASEVAC in ca
- Advance For
 - Peer 2 Peer
 - A2AD Bubb
 - High kinetic
 - War of Necessity

Best possible

Medical Support Team

The medical support team is a **Role 1 highly mobile capability that can operate from their vehicles, in existing structures or in a tent.** The MST is capable of delivering medical care for disease and non-battle injuries and to provide damage control resuscitation. The MST is also capable of delivering prolonged casualty care for the amount of time necessary to transport the patient to a higher level of care. The MST can be split up in a MEDEVAC and a treatment team when MEDEVAC is required.

Composition of the (Littoral) Medical Support Team

Treatment			Transport
			
Medical Officer	Junior Nurse	Sr. Tactical Team Leader	Senior Nurse

Use of:

- Forces
- Opponent
- Level
- Tension
- Intensity

MEDEVAC in case of:

- War of choice
- No AzAD
- Freedom of movement
- Low kinetic tension

Care for patient

Optimal care for patient

Amphibious Task Group (Role 2 Afloat)

On the amphibious task group (ATG) the **higher level of medical care** is stationed. The ATG is equipped with the AERO MEDEVAC or AERO CASEVAC and the **Role 2 capability**. This can be on the Amphibious Transport Ship, the Combat Support Ship, the Joint Support Ship or the Landing Platform Dock. From here on, further evacuation is initiated.

MEDIC

One MEDIC embedded within each strike team (6 PAX), capable of providing initial treatment for military injuries (Trauma Combat and Casualty Care), basic disease and non-battle injuries, and prolonged casualty care for up to 24 hours for two patients. In addition to the designated MEDIC, each operator is trained up to the level of Combat Life Saver.

Littoral Medical Support Team

The littoral medical support team is the **Role 1 Capability specialised to operate from the amphibious connectors but can also be deployed as a regular MST on the ground**. The same kind of care for disease and non-battle injuries can be delivered and also damage control resuscitation can be provided. LMST play an important role in the prolonged casualty care and holding of the casualty until transportation to the Amphibious task group is possible. The Littoral Assault Craft can be augmented with a medical module to act as a patient evacuation platform in combination with the LMST.

Operator/Driver

Jr. Tactical Team Leader

■ Betrokken collega's en zorgverleners kunnen door operationele omstandigheden niet altijd optimale zorg leveren.

Verliesverwachting

Een geneeskundige planning begint met het berekenen van een verliesverwachting. Deze verliesverwachting is samen met TNO berekend aan de hand van de kenmerken van het optreden. In vergelijking met het optreden waar-bij het Korps Mariniers werd ingezet om een brughoofd te slaan voor de landing van grondtroepen zullen er in het nieuwe SAAF-optreden in de voorspelling vele malen minder slachtoffers vallen. Ook is het verwachte aantal slachtoffers kleiner dan in het grote grondgebonden op-treden. De oorzaken van dit verschil ligt met name in het kleinschalige optreden in kleine groepen over een groot oppervlak, het 'covered' optreden en het vermijden van het directe gevecht.³

Geneeskundige afvoerketen

Window based afvoer

De afvoer van de gewonde gebeurt wanneer de operationele situatie dat toelaat. De *situational awareness* over deze situatie ligt bij de eenheden in de *area of operations*. Dit betekent dat voor het gewondenvervoer de squadron- en de sectie commandanten keuzes zullen moeten maken over de mogelijkheid van transport van een slachtoffer en wie dit uitvoert. Voor de afvoer naar een LEP is het noodzakelijk dat er coördinatie is met de amfibische connectoren en de brengende eenheid. De afvoer vanaf de connectoren geschiedt in de *window* waarin deze bij het landingsplatform kunnen komen.

Transportcapaciteit

Door beperkte transportcapaciteit is het moeilijk *dedicated* geneeskundige elementen aan land te zetten bij een amfibische operatie. Ook het planmatig aansturen en inzetten van MEDEVAC biedt, zeker binnen vijandig gebied, uitdagingen. Deze liggen met name in de dreiging, de communicatie, en de aansturing. Vanwege deze beperkingen wordt alle mobiliteit binnen de LRF CASEVAC *capable* gemaakt. Dit betekent dat elk vervoersmiddel van de gevechtseenheden wordt voorbereid om een slachtoffer gefixeerd op een brancard te kunnen vervoeren. Daarnaast wordt gezien of, naast de fixatie van het slachtoffer, ook het fixeren van geneeskundige middelen, en begeleiding door geneeskundig opgeleid personeel tijdens een trans-

port mogelijk is. Binnen het MST is één van de voertuigen in staat om als MEDEVAC voertuig ingezet te worden wanneer dit past binnen het geneeskundige plan. Een MEDEVAC kan enkel binnen een relatief gecontroleerde omgeving (op het gebied van dreiging, Command & Control en communicatie) als zodanig worden ingezet.

Conclusie en toekomst

Zoals in de inleiding al is beschreven, is de beste manier om slachtoffers te voorkomen, een succesvolle militaire operatie uit te voeren. De uitkomsten van de *wargame*³ ondersteunden vanuit geneeskundig perspectief de verandering van het optreden van het Korps Mariniers. Anders optreden geeft een lagere verliesverwachting en dat dempt het effect van mortaliteit door langere geneeskundige tijdlijnen. Ondanks alle aanpassingen blijven er grote uitdagingen in de geneeskundige afvoer- en behandelketen. Het is de taak van de geneeskundige dienst om het optreden zo goed mogelijk te ondersteunen. Dit vraagt veel van de flexibele schaalbare capaciteiten (zowel tactisch als geneeskundig), en het vermogen van de planners om deze zo goed mogelijk adaptief binnen het gevecht in te zetten.

Ook dient er te worden ingezet op de weerbaarheid van de individuele militair, de zorgverlener, de organisatie en de maatschappij om met deze uitdagingen, en de gevolgen van het ontbreken van een goede geneeskundige afvoerketen, te kunnen omgaan. Deze uitdagingen leiden mogelijk tot een toename van risicobereidheid. Daarbij zijn de betrokken collega's en zorgverleners door de operationele omstandigheden soms niet in staat om optimale zorg te leveren, en staan ze lang aan de zijde van een slachtoffer wat ook een directe collega is. Dit kan leiden tot een gevoel van machteloosheid. Daarbij leidt het omgaan met slachtoffers en overlijden tot mentale belasting, en mogelijk psychisch lijden. Het voorbereiden van het personeel op deze uitdagingen moet continu onder de aandacht blijven.

Ook moet het korps aansluiting blijven houden bij nieuwe ontwikkelingen zoals *unmanned* gewondentransport, telemedicine, vitals IQ (op afstand monitoren van gewonden), en andere lopende (innovatie)trajecten. Er dient urgentie en passende aandacht te blijven voor het verder door ontwikkelen van het (L)MST, het ontwikkelen van de juiste vaardigheden en middelen voor de Combattant met een Geneeskundige Neventaak, en het CASEVAC-*capable* maken en verbeteren van alle mobiliteit voor gewondentransport. In de toekomst wordt er onder andere ingezet op een Role 2-capaciteit die binnen het *littoral* operatiegebied van het MCTG kan worden ingezet.

KL TZ (AR) R. Joosten is hoofd van de Role 1 Command Group en Korpsarts.

Noten

- 1 NATO STANDARD, AJP 4.10 'Allied Joint Doctrine for Medical Support', 2019
- 2 Hoofd directeur personeel, 'HDP/G03 normenkader planning operationeel gezondheidszorg', 2022
- 3 TNO, 'Key take aways medical wargame May 2023', juli 2023

Van Vlissingen naar Ka

Kamp Nieuw-Milligen

Update van de herinrichting

Als vertegenwoordiger van de gebruiker, primair het Korps Mariniers, beoogt dit artikel de lezer mee te nemen in het proces tot het samenstellen van een ontwerpspecificatie en uiteindelijk de bouw van de nieuwe marinierskazerne. Vanuit een terugblik wordt ingegaan op de behoefte en de wijze waarop dit tot stand is gekomen, inclusief een toelichting waar we nu zijn binnen het project Herinrichting Kamp Nieuw-Milligen (H-KNM).

De keuze om in 2020 af te zien van de bouw van een marinierskazerne in Vlissingen en in plaats daarvan een kazerne te realiseren in de gemeente Apeldoorn op het huidige complex Kamp Nieuw-Milligen, markeert een fundamentele koerswijziging. Het besluit ging niet alleen over vastgoed, maar over operationele effectiviteit, personeelsbehoud, toekomstbestendigheid en een veelvoud aan andere factoren.¹ Met de herinrichting van Kamp Nieuw-Milligen bouwt Defensie aan een centrale, robuuste thuisbasis voor het Korps Mariniers, een kazerne 'fit for purpose'.

Terugblik: een heroverweging van koers en uitgangspunten

In 2012 besloot het Nederlandse Kabinet dat de marinierseenheden, gehuisvest op de Van Braam Houckgeestkazerne in Doorn, een nieuw onderkomen moesten krijgen in Vlissingen. In de jaren daarna werd echter steeds duidelijker dat deze keuze niet voldeed aan de operationele en organisatorische behoeften van het Korps Mariniers. Met name de afstand tot andere eenheden, de opdracht voor speciale eenheden centraal in Nederland gepositioneerd te zijn, het ontbreken van geschikte oefenterreinen en de beperkte verhuisbereidheid onder het personeel en hun gezinnen vormden de voornaamste knelpunten.

→ Foto's: Ministerie van Defensie | Korps Mariniers | collectie NIMH

■ De opdracht is helder: realiseer een ‘fit for purpose’ kazerne die aansluit bij de dagelijkse praktijk van het korps.

Uit onderzoek bleek dat een verhuizing naar Vlissingen zou leiden tot aanzienlijk personeelsverlies, vooral onder ervaren mariniers en ondersteunend personeel. Dit zou direct gevolgen hebben voor de inzetbaarheid van het korps. De locatie was ongunstig voor centrale samenwerking, vooral voor de NLMARSOF. Geschikte oefenterreinen ontbraken in de directe omgeving en amfibische trainingsmogelijkheden waren beperkt. Daarnaast vielen de realisatiekosten hoger uit dan voorzien.

Op 14 juli 2020 besloot het Kabinet daarom definitief af te zien van de verhuizing naar Vlissingen en te kiezen voor een alternatief dat beter aansloot bij de operationele praktijk.² Daarmee kwam niet alleen een andere locatie in beeld, ook kwam het tot een andere, integrale benadering. Te weten: met een nadruk op samenhang tussen mens, middelen en omgeving.

Kamp Nieuw-Milligen: centraal, verbonden en schaalbaar
Kamp Nieuw-Milligen ligt strategisch op de Veluwe, tussen Uddel en Garderen en nabij Apeldoorn. Dit biedt directe toegang tot belangrijke oefenterreinen, zoals het Garderense Veld, Stroese Zand, het Artillerie Schietkamp 't Harde en het Infanterie Schietkamp Harskamp. Hierdoor kunnen eenheden efficiënter trainen en samenwerken, met kortere reistijden en minder logistieke druk.³ De centrale ligging in Nederland versterkt bovendien de verbinding met andere defensieonderdelen. Dit maakt het voor de betrokken mariniers mogelijk sneller op te schalen en samen te werken.

De toekomstige kazerne wordt ontwikkeld op een terrein van ongeveer 100 hectare, waarvan er 25 bebouwd mogen worden. Dat biedt ruimte voor zowel de bestaande behoefte als toekomstige aanpassingen. Naar verwachting zal KNM aan circa 2.250 medewerkers huisvesting bieden. Dit betreft niet alleen mariniers, maar ook ondersteunende eenheden, stafpersoneel en een beperkt aantal functies van andere defensieonderdelen.⁴ Deze eenheden zijn momenteel werkzaam in Doorn, Maartensdijk en Den Helder.

De gebruiker voorop: van behoefte naar ontwerp

Binnen het project Herinrichting Kamp Nieuw-Milligen (H-KNM) vertegenwoordigt de projectgroep vVBHKAZ namens het Commando Zeestrijdkrachten de hoofdgebruiker; het Korps Mariniers. De opdracht is helder: realiseer

→ Luchtfoto Kamp Milligen, 1920-1940

↑ Gebouw 82: voormalige 570 Werkplaats

← Gebouw 171: Officiers-Onderofficiershotel

↑ Gebouw 123: opslagloods (nissenhut)

↑ Volleybalveld naast opslagloods

→ Bezoek staatssecretaris van Defensie Derk Boswijk met op de achtergrond het voormalige hoofdgebouw 570 Werkplaats, april 2026

een 'fit for purpose' kazerne die aansluit bij de dagelijkse praktijk van het korps. De ontwikkeling richt zich niet alleen op gebouwen, maar op het functioneren van het complex als geheel. Werken, trainen, wonen en herstellen worden integraal benaderd. De marinierskazerne moet een omgeving bieden waarin de betrokken militairen zich professioneel kunnen voorbereiden op inzet én zich thuis voelen.

Subject Matter Experts: kennis uit de praktijk

Subject Matter Experts (SMEs) zijn inhoudelijke specialisten uit het Korps Mariniers en overige gebruikers. Zij gebruiken hun (operationele) kennis en dagelijkse praktijk en vertalen deze naar concrete eisen en uitgangspunten voor ontwerp en inrichting van het terrein voor de nieuwe kazerne. SMEs spelen een sleutelrol in bovengenoemd proces. Zij leveren input voor de zogenoemde outputspecificaties (OS) door processen, procedures en behoeften te beschrijven. Tijdens de dialoofase in expertsessies toetsen marktpartijen hun ideeën en ontwerpen op basis van de OS met de SMEs op functionaliteit, samenhang en

uitvoerbaarheid. Daarmee voorkomen zij dat oplossingen ontstaan die weliswaar technisch kloppen, maar niet aansluiten bij de praktijk. De bijdrage van deze experts zorgt voor kwaliteit, realisme en draagvlak. Daarmee dragen SME's bij aan kwaliteit, uitvoerbaarheid en draagvlak binnen de organisatie.

Medezeggenschap: structureel ingebed

De medezeggenschap is vanaf het begin structureel betrokken via de Gemeenschappelijke Medezeggenschapscommissie (GMC) vVBHKAZ. Het GMC vertegenwoordigt de betrokken diensteenheden en adviseert over de inrichting van de kazerne.⁵ Elk onderdeel van het project wordt behandeld als een voorgenomen maatregel, zoals is vastgelegd met het hoofd Defensie-eenheid en volgens het Besluit Medezeggenschap Defensie. De focus ligt op veiligheid, gezondheid, werkprocessen en leefklimaat. Deze aanpak zorgt ervoor dat aandachtspunten vroegtijdig worden gesignaleerd en meegenomen in het ontwerp, wat leidt tot een betere balans tussen operationele eisen, bedrijfsvoering en arbeidsomstandigheden.

Clusters: samenhang en efficiëntie

De kazerne krijgt een inrichting met 31 hoofdfunctionaliteiten in zes functionele clusters, waaronder werken, wonen, sport, logistiek en operationele faciliteiten. Binnen deze clusters worden functionaliteiten logisch gegroepeerd.⁶ De clusters bevatten bijvoorbeeld zorgfaciliteiten, (specifieke) lesruimten en kantoren, inclusief een omgeving om gerubriceerd te kunnen werken, plannen en vergaderen. Het operationele cluster ondersteunt voorbereiding en inzet, terwijl sportfaciliteiten bijdragen aan fysieke gereedheid en herstel. De clustering bevordert efficiëntie en versterkt de samenhang binnen de kazerne.

DBFMO: sturen op prestaties en beschikbaarheid

Voor de realisatie van Kamp Nieuw-Milligen kiest Defensie voor een DBFMO-constructie (Design, Build, Finance, Maintain, Operate). Eén consortium wordt verantwoordelijk voor ontwerp, bouw, financiering en onderhoud over een periode van 25 jaar. De nieuwe kazerne zal de eerste operationele kazerne zijn, waarbij een DBFMO-constructie wordt toegepast. Deze aanpak sluit aan bij Rijksbreed beleid, waarbij wordt gestuurd op prestaties en beschikbaarheid in plaats van op eigendom.⁷ Deze aanpak stimuleert duurzame keuzes en een hoge beschikbaarheid over de gehele levensduur. Voor Defensie betekent dit minder risico's in de exploitatie en meer focus op de operationele taak, terwijl een marktpartij verantwoordelijk is voor de kwaliteit en continuïteit van het vastgoed en facilitaire ondersteuning. Kritische functies, zoals IV/ICT en beveiliging, blijven onder directe regie van Defensie om de operationele veiligheid te waarborgen.

Stand van zaken en planning

De aanbestedingsprocedure bevindt zich op dit moment in de dialooffase. Sinds het selectiebesluit op 11 februari 2026 werken geselecteerde consortia samen met Defensie aan de verdere uitwerking van ontwerpen. Dit proces zal plaatsvinden van medio 2026 tot eind 2027. Dit zal moeten leiden tot drie concurrerende geldige inschrijvingen, waarna de selectie zal plaatsvinden en het contract als ook de gunning in de eerste helft van 2028 rond moet zijn. De dialooffase is een periode waarbij er geen inhoudelijke communicatie over de aanbesteding wordt gedaan. Het project is dan commercieel vertrouwelijk. De projectdirectie, -groep, SMEs, het Rijksvastgoedbedrijf en overige betrokkenen zullen dan vanuit een compartiment werken.

Parallel hieraan wordt gewerkt aan vergunningen, stikstofvraagstukken en natuurwetgeving. Deze randvoorwaarden zijn bepalend voor de definitieve voortgang van het project en vooral op de voornoemde datum van contract en gunning. Volgens de huidige planning wordt de kazerne begin jaren '30 in gebruik genomen, onder voorbehoud van tijdige afronding van procedures en besluitvorming.⁸

Inbedding in bredere defensieontwikkeling

De herinrichting van Kamp Nieuw-Milligen staat op zichzelf, maar heeft zijdelings te maken met de effecten van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD), waarin wordt bepaald welke ruimte nodig is voor kazernes, oefenterreinen en militaire activiteiten in Nederland. Dit project loopt vooruit op de ontwikkelingen van het

■ Defensie kiest voor een locatie die operationeel logisch en toekomstbestendig is en bovenal onze kernprocessen ondersteunt.

NPRD en kan zo waardevolle informatie opleveren voor andere grote defensievastgoedprojecten. De Veluwe is binnen dit programma een kerngebied voor militaire aanwezigheid.⁹ Het is centraal gelegen voor verschillende defensiebrede investeringen op het gebied van drones, toename van helikopterbewegingen en uitbreidingen van diverse eenheden. De ontwikkeling van Kamp Nieuw-Milligen past daarmee in een bredere versterking van de militaire infrastructuur.

Vooruitblik: een robuuste basis voor de toekomst

Met de realisatie van de nieuwe marinierskazerne op het voormalige Kamp Nieuw-Milligen kiest Defensie voor een locatie die operationeel logisch en toekomstbestendig is en bovenal onze kernprocessen ondersteunt. De combinatie van centrale ligging, nabijheid van oefenterreinen en integrale ontwikkeling maakt de kazerne tot een strategische investering voor de inzetgereedheid van het Korps Mariniers. Door gebruikers, specialisten en medezeggenschap actief te betrekken, ontstaat een kazerne die niet alleen voldoet aan eisen en normen, maar daadwerkelijk werkt in de praktijk. Kamp Nieuw-Milligen wordt daarmee meer dan een kazerne, het wordt een thuisbasis die het Korps Mariniers ondersteunt in zijn permanente gereedheid om wereldwijd inzetbaar te zijn, onder alle omstandigheden.

LTKOLMARNIS G.J. van den Dam is voorzitter projectgroep VBHKAZ.

Noten

- 1 Informatiedocument: Uitgangspunten, eisen en voorwaarden aanbesteding. Project 23600 | PPS Kamp Nieuw-Milligen te Uddel.
- 2 Tweede Kamer der Staten-Generaal, *Marinierskazerne Zeeland*, Kamerstuk 33 358, nr. 29 (14 juli 2020).
- 3 Ministerie van Defensie, *Beleidsbrief Marinierskazerne*, Kamerstuk 33 358, nr. 28 (2020).
- 4 Rijksvastgoedbedrijf, *Herinrichting Kamp Nieuw-Milligen – Projectinformatie* (Den Haag: Ministerie van BZK).
- 5 Tweede Kamer der Staten-Generaal, *Marinierskazerne Zeeland*, Kamerstuk 33 358, nr. 29 (14 juli 2020).
- 6 Informatiedocument: Uitgangspunten, eisen en voorwaarden aanbesteding. Project 23600 | PPS Kamp Nieuw-Milligen te Uddel.
- 7 Rijksvastgoedbedrijf, *DBFMO en Rijksvastgoed* (Den Haag: Ministerie van BZK).
- 8 Rijksvastgoedbedrijf, *Planning Herinrichting Kamp Nieuw-Milligen*, projectinformatie (2026).
- 9 Ministerie van Defensie, *Nationaal Programma Ruimte voor Defensie*, H8 (2025).

Fighting alongside

Tri-marines: vertrouwde en interoperabele partners op het slagveld

Het Korps Mariniers kent een lange geschiedenis en voelt een sterke verbintenis met amfibische families bestaande uit vele bevriende marinierseenheden over de hele wereld. Eén driehoeksrelatie springt hier bovenuit. Sinds jaar en dag werkt het Nederlandse korps nauwgezet samen met het United States Marine Corps (USMC) en de United Kingdom Royal Marines (UKRM).

→ Trainen van interoperabiliteit tussen de korpsen tijdens oefening Talisman Sabre 2026.
Foto's: Korps Mariniers

Ieder jaar wordt deze samenwerking beschouwd en bijgestuurd tijdens de Tri-Marine Staff Talks (TMST), een vierdaags evenement dat dit jaar onder gastheerschap van korpscommandant brigadegeneraal der mariniers Ivo Moerman, in de bakermat van ons korps – de Van Ghent-kazerne in Rotterdam – plaatsvond. Dit artikel schetst de voormalige rivaliteit en vervolgens de wijze waarop de relatie onder de hedendaagse dynamiek van geopolitieke verschuivingen vorm geeft aan de gedeelde (Europese) uitdagingen om onze verdediging op orde te krijgen.

Samenwerkende mariniers: een opmerkelijke historie

Zowel de Royal Marines, het Korps Mariniers alsook het Marine Corps zijn primair opgericht met de intentie om elkaar te bevechten. De oprichting van het *Duke of York and Albany's regiment of foot* op 28 oktober 1664 door de Duke of York, de latere King James II van Engeland, vond plaats ten tijde van de bloedige Tweede Nederlands-Engelse Oorlog. Het regiment werd, onder aanvoering van Colonel Sir William Killigrew, vrijwel direct ingezet om de Nederlandse kolonie New Amsterdam in te lijven met als gevolg dat deze stad, na nogmaals enkele malen te zijn betwist, heden ten dage de naam New York draagt.

Met de oprichting van het *Regiment der Marine* een jaar later op 10 december 1665, beoogde Johan de Witt als raadpensionaris van de Republiek der Zeven-Verenigde Provinciën, gesteund door de Luitenant-Admiraal van de Admiraliteit van Amsterdam, Michiel de Ruyter, de semi-professionele handelsmarine te voorzien van geoefende zeesoldaten. Aangevoerd door kolonel Willem Joseph, Baron van Ghent, volgde het eerste wapenfeit van dit regiment twee jaar later met de befaamde *raid on the Medway*, oftewel de slag om Chatham; de gewaagde amfibische bliksemanval op de Engelse (reserve) oorlogsvloot gelegen onder de rook van London.

Zo'n 100 jaar later herhaalde de geschiedenis zich in de nieuwe wereld. Middels het ontwerpen en ondertekenen van 'Resolution nr. 10' door het 2nd Continental Congress in Philadelphia op 10 november 1775, beoogde toekomstig VS-president John Adams een regiment *Continental Marines* op te richten onder leiding van Major Samuel Nicolas, teneinde de US Navy te versterken. In 1775 was zojuist de acht jaar durende Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd losgebarsten, en was het zaak om de *seapower* van de Royal Navy te ondermijnen die, middels blokkades van de belangrijkste havens, de afvallige kolonie weer terug in lijn trachtte te brengen.

Een tweede observatie is dat de strijd tussen onze korpsen diplomatiek werd opgelost. De strijd tussen Engeland en de Republiek werd gesust doordat Willem van Oranje zou trouwen met Mary, de dochter van King James II, en als zodanig de troon zou erven en onze twee landen zou verbinden. 100 jaar later zou John Adams, tegen het einde van de Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd, als Amerikaans ambassadeur worden uitgezonden naar onze Republiek, en later ook naar Groot Brittannië, teneinde de relatie tussen de United States en *The old continent* te herstellen.

Hier en nu

Heden ten dage lijken de verhoudingen precies andersom te liggen. Door de eeuwen heen zijn de drie korpsen op militair gebied steeds dichterbij elkaar gekomen. Eén van de positieve effecten van 50 jaar UK/NL samenwerking, zijn de vele persoonlijke vriendschappen die in de loop der tijd, en door alle rangen en standen heen, over en weer zijn ontstaan. Hetzelfde kan worden gezegd over onze relatie met het USMC. Juist deze band van vertrouwen en de militaire diplomatie blijkt, in de huidige tijd van verslechterende retoriek op het (Westerse) politieke wereldtoneel, een belangrijk fundament onder behoud van het trilaterale bondgenootschap.

Het bouwen en onderhouden van de wederzijdse vriendschap en vertrouwen tussen het Marine Corps, de Royal Marines en het Korps Mariniers stonden dan ook centraal bij de recente TMST in april. Vertrouwen is het uitgangspunt; interoperabiliteit het eindpunt. Vriendschap onderhouden is een groot goed, maar vriendschap alleen is onvoldoende om een oorlog te winnen. Deze stelling wordt benadrukt door de recent aangehaalde banden met de Royal Navy en het daaruit voortvloeiende UK/NL Amphibious Task Force (ATF)-aanbod aan de NAVO-plannen ter verdediging van Europa's Noordflank. De Royal Navy en het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK) moeten voor zo'n gezamenlijke inspanning dus echt de diepte in en operationele processen afstemmen alsook doctrinair gezamenlijk optrekken. Ook het USMC is nadrukkelijk betrokken bij NATO's Littoral Task Force (LTF); het nieuw gevormde amfibische component onder het Joint Forces Command te Norfolk, waar ook de UK/NL ATF onderdeel van uitmaakt.

'Strengthen interoperability and collective operational readiness to provide credible amphibious fighting power'. Het nieuw geformuleerde *mission statement* van de Tri-Marine samenwerking laat zien dat de noodzaak en bereidheid bij alle drie partijen aanwezig is om deze diepere integratie aan te gaan. Een noodzakelijke opgave dus.

Gezamenlijk aankaarten: uitdagingen

Recente ervaringen tijdens oefening Cold Response in Noord-Noorwegen leggen wel een uitdaging bloot. De operationele werkelijkheid staat met enige regelmaat (en vaak onaangekondigd) een gestructureerd samenwerkings- en ontwikkel programma in de weg. De geplande ondersteuning van het II Marine Expeditionary Force (MEF) aan deze gezamenlijke Noorse oefening werd enkele weken van tevoren afgeschaald vanwege andere operationele verplichtingen en ook de Britse deelname werd deels vervroegd afgebroken door recente ontwikkelingen in de Straat van Hormuz. *Commitment to combined effort* staat dan ook centraal bij de planning en selectie van gezamenlijke oefeningen, hetgeen enkel kan worden bereikt door een niet al te ambitieus oefenprogramma. Of in de woorden van onze eigen korpscommandant: 'Do less, better'.

Het overwinnen van de tweede uitdaging ligt buiten de directe *circle of influence*, maar wel binnen de *circle of interest* van de Tri-Marine community: een amfibische taak-

■ Het afgelopen jaar hebben de drie korpsen nauwgezet samengewerkt aan de herziening van NAVO response-plannen.

eenheid dient de beschikking te hebben over voldoende strategisch zee-transport (*strategic sealift*), oftewel de manoeuvre-capaciteit om de unieke bewegingsvrijheid die de zee te bieden heeft, ten volle te kunnen gebruiken. Dit geldt zowel voor het beschikken over amfibische transportschepen *to get into the fight*, als voor de benodigde maritieme logistieke ondersteuning *to stay in the fight*. Alle drie de korpsen zijn hiervoor afhankelijk van hun respectievelijke marines en de daar spelende interne krachtenvelden.

Binnen het CZSK staan het nieuwe Amfibisch Transport Schip (ATS)-programma en de vervanging van de landingsvaartuigen inmiddels stevig in de stijgers. Daarnaast is met rederij Wagenborg recent een afroepcontract getekend ter versterking van de logistieke ondersteuning. Binnen de Royal Navy is de beschikking over amfibische schepen momenteel volop in ontwikkeling. De US Navy beschikt op haar beurt weliswaar over de op één na grootste vloot ter wereld, maar daar staat tegenover dat diens inspanningen in het Midden-Oosten, het Caribisch gebied, alsook de ambities in de Pacific, een aanzienlijke druk leggen op de beschikbare *assets* voor een gelijktijdig groot-schalig conflict in Europa.

Een vergelijkbare uitdaging geldt voor de schaarse beschikbaarheid van beschermende platformen, die het realiseren van amfibisch vermogen mogelijk maken. Dit is een zeer omvangrijke uitdaging, die zich niet enkel laat oplossen door forse investeringen in vlootverbanden, maar ook vraagt om versterking van de benodigde (Westerse) maritieme industriële basis. Deze gezamenlijke grote uitdagingen doet de TMST-gemeenschap beseffen dat in komende jaren een blijvende betrokkenheid en integratie van de blauwe marines binnen de TMST bestempeld wordt als een *condition for succes* van de missie.

Zelf doen: afgestemde doctrine, gesloten vuursteunketen en nieuwe technologie

Dicht bij de eigen *circle of influence* liggen de overige strategische doelstellingen van de Tri-Marine samenwerking. Het afgelopen jaar hebben de drie korpsen nauwgezet samengewerkt aan de herziening van NAVO *response*-plannen, met een positief resultaat. Gezamenlijk maken de korpsen deel uit van de LTF. Het is nu zaak om de details verder uit te werken. Dit betekent dat nationale-, en tactische *branch plans* in NAVO-verband moeten worden verfijnd, en dat Standard Operating Procedures (SOPs) op tactisch en technisch niveau moeten worden geïntegreerd.

→ Eenheden van UK/NL
Amphibious Force oefenen
aan de NAVO-Noordflank.

→ Tri-Marine Corps Staff Talks, Rotterdam april 2026.

Ook de aanschaf van ADAMM, de nieuwe generatie tactische radio's voor de Littoral Raiding Force (LRF), moet worden afgestemd met het Britse next-gen Centraal Informatie Systeem-configuratie 'EVE'. Een ander cruciaal aspect is de afgestemde keuze voor de nieuwe generatie Battlefield Management Software (BMS), die gaat draaien op de netwerken en waarmee een digitaal aangestuurd en Tri-Marine geïntegreerd Kill-Web mogelijk wordt.

Tot slot wordt er binnen de TMST-gemeenschap de komende jaren *nóg* intensiever samengewerkt om de uitdagingen van *disruptive technology* te kunnen beheersen.

■ **De TMST-gemeenschap werkt komende jaren *nóg* intensiever samen om de uitdagingen van *disruptive technology* te kunnen beheersen.**

Hierbij ligt nadrukkelijk de aandacht op het integreren van kunstmatige intelligentie in onze gevechtskracht en het managen van de enorm snelle ontwikkelingen op het gebied van (Counter) Unmanned Systems.

Campaign Plan

Samengevat kan worden gesteld dat het hedendaagse geopolitieke klimaat de *Mil-to-Mil* achterdeur van de gezamenlijke de Tri-Marine *community* relevanter maakt dan ooit. Echter, werken aan de morele component van gevechtskracht is niet voldoende. Er moet ook serieus werk worden gemaakt van de conceptuele- en fysieke componenten van onze gezamenlijke amfibische gevechtskracht. En dat is precies de scope van het aangenomen Tri-Marine Campaign Plan – een gestructureerd plan dat de komende jaren moet gaan zorgdragen voor onze gezamenlijke missie.

LTKOLMARN J. Abma, MA, MSc, is Hoofd van de Commanders Advisory Group, staf Groepscommandant Operationele Eenheden Mariniers.

Noot

¹ Zie ook: 'Uitdelen en Incasseren, 50 jaar UK/NL Amphibious Force' door KOLMARN de Wit in Marineblad 3 UK/NLAF edition, 2023

HET STOERSTE MUSEUM VAN ROTTERDAM

MARINIERSMUSEUM.NL

 **MARINIERS
MUSEUM**
ROTTERDAM

Win Het Marine Boek

Meer dan anderhalve eeuw
marinegeschiedenis in beeld

De Koninklijke Vereniging van Marineofficieren verloot in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) onder haar leden een exemplaar van Het Marine Boek. Dit fraai vormgegeven boek bundelt honderden unieke en nooit eerder gepubliceerde foto's uit de NIMH-collectie – van scheepsblokkades in voormalig Nederlands-Indië tot onderzeebootbestrijding tijdens de Koude Oorlog, en van het vliegbedrijf aan boord van Hr.Ms. *Karel Doorman* tot mariniersinzet wereldwijd.

352 pagina's. 319 afbeeldingen. **Eén winnaar.**

Ga naar www.marineblad.nl/winactie,
of scan de QR-code,
en registreer uw deelname!

Genezen in tijden van oorlog

Het leven van een marinier-arts tijdens de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog

Het is eind november 1945 als Ate Dirk Bloemsma in Soerabaja op Oost-Java terechtkomt. De marinier-arts meldt zich eerder dat jaar vrijwillig aan bij het Korps Mariniers. Na een militaire opleiding in Schotland en de Verenigde Staten wordt hij naar Indonesië gezonden.

Daar wacht hem een chaotische en gewelddadige werkelijkheid, ver verwijderd van het vertrouwde huisartsenbestaan dat hij in Haarlem achterlaat. Zijn brieven, rapporten en foto's zijn terug te vinden in collectie 545 Sweep van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie. Zij bieden een indringend inkijkje in het leven van Bloemsma.

Een dokterszoon uit Geldermalsen

Bloemsma wordt op 7 juni 1911 geboren in Geldermalsen, als vierde kind in een doktersgezin. Hij besluit, net als zijn vader en zus, medicijnen te gaan studeren. Na zijn artsexamen werkt hij als assistent-arts in het Diaconessenziekenhuis in Haarlem. Daar ontmoet hij verpleegster Atie Schuyt. Het stel trouwt in december 1940 en vestigt zich aan de Wilhelminastraat, waar Bloemsma een huisartsenpraktijk begint.

Oorlogsvrijwilliger

De oorlogsjaren vallen hem zwaar. Eind 1942 wordt weliswaar dochter Annemarietje geboren, maar twee jaar later overlijdt zijn vrouw Atie. De Hongerwinter maakt de situatie nog moeilijker. Bloemsma besluit zich in januari 1945 als oorlogsvrijwilliger aan te melden. In een later opgestelde brief schrijft hij dat zijn motivatie ligt in 'de strijd tegen de nederlaag van Japan'.

Veld oefening
medische Compagnie.
Tot ambulance verbouwde
pantserwagens.

Het kambris. Er blijft
ook een hap over ook
de in een rij wachtende
inlanders.

Links: opname-tent, voor sortering,
plasma-infusen etc.
Daarnaast: hospitaal-tent, waarin
villabedden met klamboes.

a.a. Fokko, Hemeltje en
Hans

Het hoofd-kwartier

Hemeltje en Hans

↑ Bloemsma's fotoalbum geeft een inkijkje in het dagelijks leven op Soerabaja.

← Het echtpaar Bloemsma-Monhemius na de
huwelijksvoltrekking op
27 februari 1947.

↑ Ate Bloemsma (links) met
twee kameraden tijdens zijn
opleiding in 1945 op Camp
Davis in North Carolina.

Hospitaal op wielen

In Soerabaja werkt Bloemsma in het Marine Hospitaal. Met een mobiel veldhospitaal trekt Bloemsma richting het front. Zo schrijft hij in augustus 1946: 'Verleden week ben ik voor 't eerst buiten de stad geweest tot enkele k.m. achter 't front met een aantal ambulances i.v. met de grootste actie ... waarbij tanks en amfibische tractors in flinke getal werden ingezet.' Tijdens militaire operaties rijden colonnes ambulances, beschermd door pantserwagens, naar geïmproviseerde hulpposten waar binnen korte tijd geopereerd kan worden. Gewonden arriveren met labels op de borst waarop hun verwondingen en toegediende medicijnen staan genoteerd. Het is aan artsen zoals Bloemsma om te triageren; wie heeft onmiddellijk hulp nodig en wie kan naar het kamp worden vervoerd.

Twijfels

Ondertussen neemt het geweld op Java verder toe. Bloemsma maakt de eerste militaire campagne mee en raakt steeds kritischer op het Nederlandse beleid in Indonesië. In persoonlijke aantekeningen schrijft hij dat de Nederlandse regering heeft nagelaten orde en rust te herstellen, 'het eerst noodzakelijk voor het welzijn van de inheemse bevolking'. Ook worden Nederlandse militairen volgens hem onvoldoende beschermd, onder andere doordat onbekwame militairen bevorderd worden op basis van hun tijd in dienst en niet op hun kunnen. Daarnaast verlangt hij terug naar huis, naar zijn dochter en 'het burgerleven' in Haarlem.

De Bondowoso-affaire

Een van de meest ingrijpende gebeurtenissen die Bloemsma in zijn Indische jaren meemaakt, vindt plaats op 23 november 1947. Indonesische krijgsgevangenen worden die dag op een treintransport van het dorp Bondowoso naar Soerabaja gezet. De gevangenen worden in drie afgesloten goederenwagons opgesloten. Na een reis van veertien uur in verzengende hitte komt de trein in Soerabaja aan. Wanneer de deuren op station Wonokromo worden geopend, blijkt dat 46 van de honderd gevangenen zijn overleden. In zijn officiële rapport noteert Bloemsma dat hij 'op het perron een aantal lijken van gevangenen' aantreft en dat 'in een dezer wagons, ..., nog enige tientallen lijken' liggen.

■ Als een officiële blijk van erkenning is geweigerd, stuurt Bloemsma uit protest het Ereteken voor Orde en Vrijheid terug.

Bloemsma onderzoekt de omstandigheden nauwkeurig. Volgens hem zijn de gevangenen overleden door zuurstofgebrek en extreme hitte in de goederenwagons. 'De temperatuur in de wagons [is] letterlijk ondraaglijk geweest', zo concludeert hij. De Bondowoso-affaire groeit later uit tot een van de schrijnendste gebeurtenissen in de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog.

Terugkeer naar Nederland

In deze roerige periode vindt Bloemsma wel weer de liefde. Tijdens zijn werkzaamheden in Soerabaja ontmoet hij de verpleegster Heidi Monhemius. Zij werkt als hoofdzuster in het Leger des Heils ziekenhuis aldaar. Het stel trouwt in februari 1947 en vertrekt datzelfde jaar nog naar Nederland, waar Bloemsma zijn huisartsenpraktijk weer opstart. Dochter Annemarietje, die in deze jaren bij haar oom en tante in Wilp woont, wordt herenigd met haar vader.

De oorlog blijft dichtbij

Tot op hoge leeftijd blijft Bloemsma actief als arts in Haarlem. Toch blijft zijn tijd in Indonesië hem bezighouden. In 1998 stuurt hij uit protest het Ereteken voor Orde en Vrede terug, nadat hem eerder een officiële blijk van erkenning is geweigerd. Voor Bloemsma is de eerdere onthouding een te grote teleurstelling. Zijn ervaringen in Soerabaja laat hij nooit helemaal achter zich.

SCAN DE QR-CODE
VOOR DE COLLECTIE
VAN HET NIMH

Oproep schenkingen

Het militair verleden is van ons allemaal. Juist hierom bewaart het NIMH ons militair verleden voor de toekomst. Of het nu gaat om brieven, documenten of foto's van een verre voorvader of materiaal van een recente uitzending naar Irak, Afghanistan of Mali: uw materiaal kan een waardevolle aanwinst voor het NIMH zijn. Bel (088-9516655) of mail (nimh@mindef.nl) ons voor meer informatie, wij komen graag met u in contact. Materiaal dat in onze collectie wordt opgenomen is openbaar en te gebruiken voor onderzoek. In overleg met de eigenaar en/of schenker kunnen delen van het archief of de collectie voor bepaalde tijd de status 'beperkt openbaar' krijgen.

Het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) bewaart het militair-historisch verleden van Nederland voor de toekomst. In totaal beheert het instituut ruim tien kilometer aan collecties en archieven. Een groot deel daarvan is in te zien op de studiezaal van het NIMH. Een deel van het archief is digitaal toegankelijk. www.nimh.nl

KTZ dr. Roy de Ruiter benoemd tot bijzonder hoogleraar Maritieme Strategie

Sinds mei 2026 versterkt Roy de Ruiter het Instituut Politieke Wetenschap aan de Unversiteit Leiden als bijzonder hoogleraar Maritieme Strategie: de KVMO leerstoel. Een gesprek over verandering versus continuïteit in de wisselwerking tussen geopolitiek en maritiem-militair denken en handelen.

→ Foto: R. Verheul | Universiteit Leiden

De leerstoel Maritieme Strategie is in 2008 opgericht door de KVMO in samenwerking met het Instituut Politieke Wetenschappen van de Universiteit Leiden. De Ruiter toont zich vereerd met zijn aanstelling. 'Wat mij altijd opvalt als ik in Leiden ben, is de rijke academische traditie die de Universiteit en stiekem ook de stad ademt. Ik beschouw het als een grote eer daar de komende vijf jaar onderdeel van uit te mogen maken. Ook omdat Leiden toonaangevend is op het gebied van de politicologie.'

Als bijzonder hoogleraar wil De Ruiter maritieme strategie nadrukkelijker op de kaart zetten. 'De zee is traditioneel een belangrijk domein voor de Nederlandse en Europese welvaart en veiligheid. Toch heeft Seapower tot op heden relatief weinig aandacht gekregen in de Nederlandse academische wereld. Met mijn onderwijs en onderzoek wil ik

mij in het bijzonder richten op het verband tussen maritieme macht, geopolitieke invloed en nationale veiligheid en strategie. Het doel is kennis en begrip te ontwikkelen van de maritiem- strategische belangen van staten en de impact van maritiem- militaire operaties op geopolitieke besluitvorming.'

Strategische prioriteiten stellen

De Ruiter gaat ook de verbinding zoeken met andere leerstoelen in Leiden, maar zeker ook daarbuiten. 'Het gaat om veel meer dan alleen synergie. We leven in roerige tijden. De oorzaken zijn divers, complex en onderling verbonden. De praktijk en de wetenschap hebben elkaar keihard nodig om de wereld om ons heen beter te begrijpen en de juiste strategische prioriteiten te stellen. In het huidige tijdsgewricht is dat belangrijker dan het in lange tijd is geweest.'

‘Veel conflicten’, legt De Ruiter uit, ‘hebben een directe relatie met het maritieme domein en dus met de strategie van een land. De zee is namelijk nog steeds de belangrijkste levensader van de mondiale economie en veiligheid. 80% van alle goederen en 99% van alle data gaat over of onder zee. De blokkade van de Straat van Hormuz herinnert ons dagelijks aan dit feit.’

De zee is altijd een ‘global common’ geweest. ‘Mede dankzij “Leidenaar” Hugo de Groot’, vervolgt De Ruiter, ‘kennen we al eeuwenlang in verschillende vormen een internationaal zeerecht. De kern is dat iedereen binnen bepaalde kaders, denk aan territoriale wateren, gebruik kan maken van de zee. Uiteindelijk heeft iedereen hier voordeel bij. Dat dit vandaag de dag onder druk staat, symboliseert de erosie van de internationale rechtsorde. Voor een klein land als Nederland kan dat grote strategische gevolgen hebben.’

Een andere strategische uitdaging vloeit voort uit klimaatverandering. ‘De opwarming van de aarde raakt ons allemaal, maar zeker op zee heeft dit grote gevolgen. Een concreet voorbeeld is het smelten van de poolkappen. Nieuwe wateren worden daardoor toegankelijk en dat roept allerlei strategische vragen op.’

Varen en schrijven

De Ruiter kent de marine door en door. Halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw volgde hij de opleiding tot marineofficier aan het Koninklijke Instituut voor de Marine. ‘De opleiding bestond uit een praktisch deel – leren varen en vechten met een schip – en een wetenschappelijk deel; in mijn geval ging dat over Internationale Veiligheidsstudies.’

‘Na mijn studie’, vertelt De Ruiter, ‘ben ik gaan varen op verschillende schepen van de marine en werd ik wereldwijd ingezet. Later ben ik ook vanaf schepen gaan vliegen met marinehelikopters. Ondertussen bleef ik geïnteresseerd in internationale betrekkingen en vanuit die interesse schreef ik, als dat even kon, mee aan artikelen.’

Rond zijn mijn dertigste kreeg De Ruiter van de marine de mogelijkheid zich wetenschappelijk verder te ontwikkelen en deed hij een promotietraject aan de Nederlandse Defensie Academie in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam. In deze periode nam De Ruiter tevens zitting in de artikelencommissie van het *Marineblad*, waarin hij naast redactiewerkzaamheden diverse artikelen publiceerde over de vliegende eenheden van de Koninklijke Marine alsook zijn promotieonderzoek.

Breuklijn

Het onderwerp van De Ruiter's promotieonderzoek was de val van de Muur en hoe de politieke, militaire en ambtelijke leiding van Defensie daarop hebben gereageerd. ‘Deze periode was niets minder dan een breuklijn in de geschiedenis van de krijgsmacht. Met het wegvallen van de dreiging van de Sovjet-Unie stond ineens het bestaansrecht van de krijgsmacht ter discussie. De dienstplicht werd opgeschort en er begon een periode van aanhoudende bezuinigingen waar de krijgsmacht nog steeds van moet herstellen. Tegelijkertijd is de krijgsmacht sindsdien vrij-

■ ‘De praktijk en de wetenschap hebben elkaar keihard nodig’

wel voortdurend ingezet voor operaties in verre landen ter bevordering van de internationale rechtsorde. Het heeft mij veel geleerd over besluitvorming in tijden van crisis, over de invloed van culturele verschillen tussen organisaties als de landmacht, marine en luchtmacht en hoe lastig het is om te komen tot een gedegen strategievorming.’

Bij de Nederlandse Defensie Academie worden wetenschappers die een militaire en wetenschappelijke loopbaan combineren ‘officer-scholars’ genoemd. Na zijn promotie bleef De Ruiter operationele, bestuurlijke en wetenschappelijke functies afwisselen. ‘Deze afwisseling was een verrijking, persoonlijk, maar zeker ook professioneel. Ik ben ervan overtuigd dat we de wereld beter kunnen maken door kennis en ervaring uit de verschillende domeinen bij elkaar te brengen.’

De laatste jaren heeft De Ruiter's carrière steeds meer een academische focus gekregen. Zo doceert hij bachelors en masters aan de Nederlandse Defensie Academie, geeft onderwijs (Ba/MA) aan officieren en doet hij onderzoek. Onderwerpen zijn onder andere maritieme strategie en operaties, internationale betrekkingen, strategievorming en de gevolgen van oorlog voor onderwijs.

Verandering versus continuïteit

Gevraagd naar de vragen die hij zich tegenwoordig stelt, antwoordt De Ruiter: ‘Een puzzel die me fascineert, is de impact van alle veranderingen. Wat betekenen onder andere de opkomst van drones, de veranderende internationale orde en klimaatverandering voor het denken over macht op zee? Kijk, aan de ene kant verandert er op dit moment heel veel en snel. Aan de andere kant ben ik me er als historicus van bewust dat er ook veel continuïteiten zijn.’

Leren van andere perspectieven

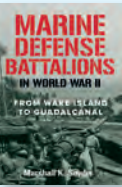
De komende periode staat voor De Ruiter in het teken van het landen binnen Universiteit Leiden. ‘Ik hoop snel het Instituut Politieke Wetenschap en de universiteit in bredere zin te leren kennen. Daarnaast ga ik me voorbereiden op mijn oratie, het geven van colleges en het begeleiden van promovendi. Op de wat langere termijn is het mijn ambitie een keuzevak Maritieme Strategie te ontwikkelen en een Seapower conferentie te organiseren.’ Ik kijk er naar uit in gesprek te mogen gaan en te leren van andere perspectieven. Ik heb het altijd als heel verfrissend, leerzaam en leuk ervaren om in een ‘vreemde’ wereld weer iets op te bouwen. Hopelijk ben ik voor Leiden met mijn ‘officer-scholar’ profiel ook een interessante aanvulling.’

Aspects of Leadership
An enlisted primer on leading marines

Auteur	Diversen
Uitgever	Marine Corps University Press, Quantico VA (2026)
Omvang	200 blz
Prijs	Gratis pdf via usmcu.edu
ISBN	9781966233046

In een tijd van snelle verandering en complexe uitdagingen is de stem van het onderofficierscorps belangrijker dan ooit. Deze essaybundel brengt de inzichten en ervaringen samen van mariniers die de organisatie van binnenuit willen versterken. Van mentorschap en discipline tot innovatie en gevechtsgereedheid – elk stuk biedt een eerlijk perspectief op leiderschap in een veranderende operationele omgeving. Meer dan een ideeënverzameling is dit een bewijs van de kracht van professionele reflectie. Een boek voor iedereen die leidt, wil leiden, of begrijpt dat de kracht van het korps ligt in de ontwikkeling van zijn mensen.

Marine Defense Battalions in World War II
From Wake Island to Guadalcanal

Auteur	Marshall K. Snyder
Uitgever	Naval Institute Press, Annapolis MD (2026)
Omvang	328 blz
Prijs	\$ 49,95
ISBN	9798899190056

In de vroege Pacific-oorlog speelden de Marine Defense Battalions een cruciale maar onderbelichte rol – van Pearl Harbor tot Guadalcanal. Deze eenheden vormden het verdedigingsschild van de Stille Oceaan en werkten nauw samen met de marineluchtvaart, waardoor detectie- en aanvalsbereik aanzienlijk toenamen. Ook de verdediging van Bataan en Corregidor door het 4th

Marines blijft ondergewaardeerd. De missie van het korps – het veroveren en verdedigen van vooruitgeschoven marinebases – gaat terug tot de Spaans-Amerikaanse Oorlog. De Defense Battalions legden het fundament voor de moderne kustverdedigingsstrategie, voortgezet door de hedendaagse Marine Littoral Regiments.

The road to Hue
The U.S. Marine Combined Action Platoons and the Battle that Changed the Vietnam War

Auteur	William F. Nimmo & Cavender S. Sutton
Uitgever	Marine Corps University Press, Quantico VA (2026)
Omvang	440 blz
Prijs	Gratis pdf via usmcu.edu
ISBN	9798987849255

De gevechten om Hué te heroveren op de Noord-Vietnamezen die de stad tijdens het Tet-offensief van 1968 binnenvielen en bezetten, waren een bepalend moment voor de Verenigde Staten in het conflict. The Road to Hue wil ons begrip van de Slag om Hué verbreden door zich te concentreren op het verhaal van hoe het zover kon komen. De gevechten om de stad te heroveren worden gedetailleerd beschreven, maar belangrijker is het verhaal van hoe Hué onverdedigd bleef ondanks overweldigend bewijs dat een aanval op handen was.

Het Marine Boek

Auteur	J. Reinders
Uitgever	WBooks & NIMH
Omvang	352 blz
Prijs	€ 19,95
ISBN	9789462587229

Het Marine Boek vangt de veelzijdige wereld van de marine door de lens van de fotograaf. Daarbij komt een veelheid aan onderwerpen langs, zoals de be-

trokkenheid van de zeemacht bij internationale conflicten, de werkzaamheden op de wal en het leven aan boord. Van scheepsblokkades in voormalig Nederlands-Indië tot onderzeebootbestrijding door de Marine Luchtvaartdienst in de Koude Oorlog en van het vliegbedrijf aan boord van Hr.Ms. Karel Doorman tot mariniersinzet wereldwijd, het komt allemaal aan bod. Uit de collectie van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie zijn honderden unieke en onbekende foto's geselecteerd.

Grenzesloos
Een verhaal dat je meeneemt in de diepte van een mensenleven

Auteur	Marijnus Machielsens
Uitgever	Trichis, Rotterdam (2026)
Omvang	268 blz
Prijs	€ 22,95
ISBN	9789493421295

In het autobiografische boek Grenzeloos vertelt oud-marinier Marijnus Machielsens openhartig over zijn persoonlijke strijd met depressie, verlies en zelfdestructief gedrag. Wat begint als een succesvol leven na zijn carrière bij het Korps Mariniers, verandert langzaam in een neerwaartse spiraal waarin hij zichzelf volledig dreigt kwijt te raken. Grenzeloos is een rauw, eerlijk en confronterend verhaal over de dunne scheidslijn tussen succes en zelfvernietiging. Na zijn tijd bij het korps bouwt Machielsens een succesvol bestaan op als ondernemer. Aan de buitenkant lijkt alles op orde, maar achter de schermen raakt hij steeds verder verstrikt in destructieve keuzes en mentale worstelingen.

Geslaagde Algemene Ledenvergadering

Op woensdag 17 juni 2026 vond in de Marineclub te Den Helder de 112e Algemene Vergadering van de Koninklijke Vereniging van Marine-officieren plaats.

Tijdens deze bijeenkomst werden leden ingelicht over de stand van de vereniging en enkele actualiteiten. Daarbij presenteerde voorzitter KLTZ (LD) Ten Berg het visiestuk KVMO 2033, waarin voorzichtig wordt voorgesorteerd op het 150-jarige bestaan van de beroepsvereniging. Bij aanvang van de vergadering is uitgebreid stilgestaan bij het overlijden van oud-voorzitter en erelid KTZ b.d. Marc de Natris. Na afsluiting hebben de aanwezigen gezamenlijk genoten van een blauwe hap.

SAVE THE DATE

64-JARIGENDAG (1962)

Thema: Van UKW naar Pensioen

7 oktober, Marine Etablissement Amsterdam, 10:00-16:00

Vakantiesluiting KVMO

Het KVMO-secretariaat is in de zomerperiode gesloten van 25 juni tot en met 19 juli. Bij vragen kunt u een bericht achterlaten via het antwoordapparaat, of een email sturen naar info@kvmo.nl. Na genoemde sluitingsperiode zal zo spoedig mogelijk contact met u worden opgenomen.

pexels.com

IN MEMORIAM

Het hoofdbestuur van de KVMO heeft de droeve plicht u in kennis te stellen van het overlijden van:

KLTZT b.d. ir. **D. Bakker** († 30 april 2026)
 KTZT b.d. ir. **J. Brink** († 17 december 2025)
 KTZ b.d. **P.S. Damsma** († 5 maart 2026)
 LTZVK2OC b.d. **D. van Driel** († 1 juni 2026)
J. Kraaijeveld van Hemert († 22 maart 2026)
 KLTZ b.d. **M. Scheurkogel** († 23 april 2026)
 Mw. **M.I. Schroote** († 3 juni 2026)

Wij betuigen de nabestaanden onze deelneming en wensen hen veel sterkte toe

DE KONINKLIJKE VERENIGING VAN
MARINEOFFICIEREN

Ereleden:

KOLMARNS b.d. A.H.P. Knoppen
 KTZ b.d. L.J.M. Smit
 KTZA b.d. drs. T.G.D. Steenbeek
 KLTZ b.d. mr. O.W. Borgeld
 KLTZ (LD) b.d. H.M.J. van de Burgt

Hoofdbestuur:

Voorzitter:
 KLTZ (LD) J.L. ten Berg
Vice-voorzitter:
 KLTZ drs. M.M.H. Heijligers
Secretaris:
 LTZ2OC (LD) K.W. Lelieveld
Penningmeester:
 KTZ (LD) C.M. van der Pijl
Namens Afdeling Noord
 LTZ1 (LD) T.E. Scheeper-Schoon
Namens Afdeling Midden
 Vacant
Namens Afdeling Zuid
 KLTZ R.O.P. Pulles EMSD
Namens Afdeling Caribisch gebied
 Vacant
Namens Werkgroep Postactieven
 KLTZ b.d. J.B.M. Ouwers
Namens Werkgroep Elders Actieven
 LTZ1 b.d. ir. M.R.J. van 't Holt MBA
Namens Werkgroep Jongeren
 ADBZ K.S. Meekma
Namens de Werkgroep Gender
 KLTZ b.d. M.A.W. Riemsens

Afdelingsbesturen:

Noord:
 LTZ1 (LD) T.E. Scheeper-Schoon
 KLTZ b.d. B. Fritzsche
 LTZ1 S.M. Duineveld
 LTZ2OC (TD) R. Brink
 KTZ b.d. J. Goedknegt

Midden:

KLTZ drs. M.M.H. Heijligers
 KTZ (TD) ir. J.J. Bleijs
 KLTZ b.d. J. de Jonge
 KTZ b.d. H. van Eijdsen

Zuid:

KLTZ R.O.P. Pulles EMSD
 KLTZ (SD) b.d. A.J. Zwiers
 KLTZA b.d. P.A. Brons (postactieven)

Caribisch Gebied:

Vacant

KVMO-leerstoel
Universiteit Leiden:
 KTZ dr. R.M. de Ruiter

Veteranenondersteuner KVMO

KLTZ b.d. Theo Zelisse
nos.kvmo.tz@gmail.com
 06-41464319

Adres secretariaat:

Koninginnegracht 19
 2514 AB Den Haag
 T : 070-3839504
 E : info@kvmo.nl
 W : www.kvmo.nl

